

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/51

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek op
de UTO-locatie aan de Burgemeester Honnerlage
Gretelaan te Schiedam

projectnr. 167439
revisie 01
juli 2008

Auteurs:

J.A.M. Oude Rengerink
A. Spoelstra

Opdrachtgever

Woonplus Schiedam
p/a VANDEBOUW
Postbus 73
3100 AB Schiedam

datum vrijgave

2 juli 2008

beschrijving revisie 00

Concept met aanpassingen gemeente

goedkeuring

I.Vossen

vrijgave

J.A.M. Oude
Rengerink

Colofon

Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/51
Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek op de UTO-locatie aan de
Burgemeester Honnerlage Gretelaan te Schiedam

Auteurs: J.A.M. Oude Rengerink, A. Spoelstra

ISSN: 1570-6273

NUR: 682 - Archeologie

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

	Inhoud	Blz.
	Samenvatting	5
	Administratieve gegevens	6
1	Inleiding	7
2	Bureauonderzoek	9
2.1	Beschrijving onderzoekslocatie	9
2.1.1	<i>Begrenzing onderzoeks- en plangebied</i>	9
2.1.2	<i>Landschappelijke situatie</i>	9
2.1.3	<i>Historische situatie en mogelijke verstoringen</i>	10
2.1.4	<i>Huidig en toekomstig gebruik</i>	13
2.2	Bekende archeologische waarden	15
2.3	Archeologische verwachting	18
2.3.1	<i>IKAW, CHS en gemeentelijke verwachtingskaart</i>	18
2.3.2	<i>Gespecificeerde archeologische verwachting</i>	18
2.4	Advies voor vervolgonderzoek	20
3	Veldonderzoek	21
3.1	Doel- en vraagstelling	21
3.2	Onderzoeksopzet en werkwijze	21
3.3	Resultaten	22
3.3.1	<i>Veldomstandigheden</i>	22
3.3.2	<i>Bodemopbouw</i>	22
3.3.3	<i>Archeologie</i>	25
4	Conclusies en advies	27
4.1	Conclusie en advies voor vervolgonderzoek	27
4.2	Waardering en selectieadvies	27
	Literatuur en geraadpleegde bronnen	29
	Bijlagen	
1	Archeologische perioden	
2	AMZ-cyclus	
3a	ARCHIS: terreinen met archeologisch status	
3b	ARCHIS: archeologische waarnemingen	
4	Boorprofielen	
5	Kwaliteitsaspecten	
	Kaarten	
167439-RACM	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, Archeologische Monumentenkaart en Waarnemingen	
167439-CHSa	Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland: Archeologie-kenmerken	
167439-CHSb	Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland: Archeologie-waarden	
167439-A1	Situatietekening met boringen	

projectnr. 167439
juli 2008

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/51
Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek UTO-locatie BHG-laan 159 te Schiedam

Samenvatting

In april 2008 heeft Oranjewoud in opdracht van Woonplus Schiedam een bureauonderzoek en een inventariserend booronderzoek uitgevoerd ter plaatse van het nieuwbouwproject Utopia aan de Burgemeester Honnerlage Gretelaan (*vanaf hier afgekort tot 'BHG-laan'*) te Schiedam, gemeente Schiedam (Zuid-Holland). Het betreft het terrein waarop het zogenaamde UTO-gebouw is gevestigd waarvan ten tijde van het onderzoek nog het betonskelet overeind stond. Het gehele plangebied omvat circa 0,99 ha.

De aanleiding wordt gevormd door het voornemen tot de sloop van de bestaande bebouwing op de locatie en de sanering van een gedeelte van de locatie waarvoor een sloopvergunning en een aanlegvergunning moet worden aangevraagd. Het terrein ligt namelijk in een gebied met de dubbelbestemming archeologisch waardevol gebied.

Het onderhavige archeologische onderzoek omvat een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek - de karterende fase. Dit is de tweede fase van onderzoek dat in de AMZ-cyclus dient te worden uitgevoerd (zie bijlage 2).

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel opgesteld waarin wordt gesteld dat het plangebied een hoge archeologische verwachting kent voor vindplaatsen uit de periode Romeinse tijd tot en met de Late Middeleeuwen

Conform de richtlijnen van de provincie Zuid-Holland zijn in het plangebied boringen verricht met een dichtheid van 10 boringen per hectare. Binnen het plangebied zijn uiteindelijk 11 boringen gezet.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat er langs de Noordvest de resten van 19^e eeuwse gebouwen aanwezig kunnen zijn, maar dat deze een geringe archeologische waarde hebben. Ter plaatse van het UTO-gebouw blijkt onder grote delen van de vloeren het natuurlijke maaiveld nog geheel aanwezig te zijn onder een zandlaag. De natuurlijke stratigrafie is nog grotendeels intact. Alleen ter plaatse van de kelders is er een verstoring aantoonbaar. Theoretisch kunnen eventueel aanwezige vindplaatsen nog intact aanwezig zijn. Markant is de hoogte van de top van het Hollandveen en een in een boring aangetroffen Duinkerke-I kleilaag op circa 2,25 m -NAP. Deze ligt hoger dan de in een onderzoek uit 1999 aangetroffen Romeinse sporen in een Duinkerke- I laag. Dit onderzoek vond plaats in het kader van de aanleg van de metrolijn, tegenover het UTO-gebouw.

In de boringen zijn echter geen archeologische resten of bewoninglagen aangetroffen. De aanwezigheid van hoog liggend veen en een Duinkerke-I laag vlak bij de opgraving uit 1999 levert een verhoogde kans op aanwezigheid van een archeologische vindplaats, ondanks het tot nog toe ontbreken van archeologische indicatoren. Gezien de verwachte diepte waarop sporen uit de Romeinse tijd aanwezig kunnen zijn, op circa 2,25 m -NAP, zal de sloop van het gebouw en het verwijderen van funderingen geen bedreiging vormen. Een sloopvergunning zal daarom afgegeven moeten worden. Het is echter wel afhankelijk van de bouwplannen of er bodemingrepen plaatsvinden die wel tot diepe bodemingrepen zullen leiden. Is dit wel het geval dan zal voor het verkrijgen van een aanlegvergunning van belang om na de sloop een aanvullend booronderzoek uit te laten voeren om in een verspringend boorgrid van 20 x 25 m eventuele vindplaatsen uit de Romeinse tijd te karteren.

Administratieve gegevens

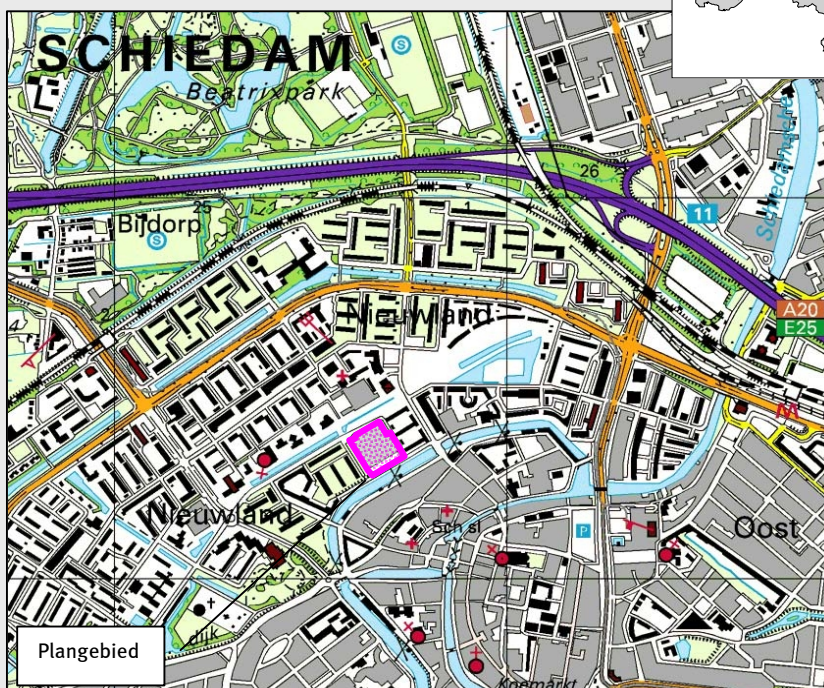
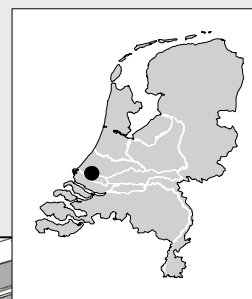
OW Projectnummer 167439
OM-nummer 28595
Provincie Zuid-Holland
Gemeente Schiedam
Plaats Schiedam
Toponiem Burgemeester Honnerlage Gretelaan 159

Kaartblad 37 Oost
Coördinaten Noord: 86675/437412; Oost: 86737/437328; Zuid:
86652/437275; West: 86599/437363

Opdrachtgever Woonplus Schiedam
Uitvoerder Oranjewoud
Datum uitvoering mei 2008
Projectteam I.M.J. Vossen (senior KNA-archeoloog)
J.A.M. Oude Rengerink (senior KNA-archeoloog)
A. Spoelstra (archeoloog)

Bevoegd gezag Gemeente Schiedam

Beheer documentatie Oranjewoud Almere

Afbeelding 1 Locatie plangebied

(Topografische Kaart 1:25.000 (hier verkleind weergegeven), © Topografische Dienst Kadaster, Emmen)

1 Inleiding

In mei 2008 heeft Oranjewoud een bureauonderzoek en een inventariserend booronderzoek uitgevoerd ter plaatse van het nieuwbouwproject Utopia aan de Burgemeester Honnerlage Gretelaan (*vanaf hier afgekort tot 'BHG-laan'*) te Schiedam, gemeente Schiedam (Zuid-Holland).

De aanleiding wordt gevormd door het voornemen tot de sloop van de bestaande bebouwing op de locatie en de sanering van een gedeelte van de locatie. Vanwege de dubbelbestemming 'archeologisch waardevol' dient er een aanlegvergunning aangevraagd te worden. Hiertoe moet er een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Het onderzoek moet inzichtelijk te maken of er archeologische waarden aanwezig zijn of zijn te verwachten. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden binnen de toekomstige bouwvlakken. Het onderhavige archeologische onderzoek omvat een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek - de karterende fase. Dit is de tweede fase van onderzoek dat in de AMZ-cyclus dient te worden uitgevoerd (zie bijlage 2).

Het bureauonderzoek heeft tot doel om door middel van een inventarisatie van bekende archeologische en cultuurhistorische informatie een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel op te stellen waarmee concreet wordt aangegeven wat er aan archeologische waarden aanwezig kan zijn en wat daarvan de verschijningsgraad is. Het inventariserend booronderzoek dient gegevens op te leveren om deze verwachting te toetsen en te onderbouwen, en om de aan- of afwezigheid van archeologische resten vast te stellen. Aan de hand van de resultaten van het onderhavige archeologische onderzoek worden nadere adviezen voor eventueel vervolgstappen geformuleerd.

Zowel het bureauonderzoek als het veldonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1. en voldoet aan de richtlijnen zoals geformuleerd door de Provincie Zuid-Holland.

projectnr. 167439
juli 2008

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/51
Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek UTO-locatie BHG-laan 159 te Schiedam

2 Bureauonderzoek

Het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Waar kunnen we wat verwachten? Voor het opstellen van een dergelijke verwachting wordt gebruik gemaakt reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, de landschappelijke situatie en bodemkundige gegevens. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, omvang, datering en versterking van archeologische waarden binnen het plangebied.

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

2.1.1 *Begrenzing onderzoeks- en plangebied*

Het plangebied is weergegeven op afbeelding 1. Het plangebied ligt ten noorden van het historische centrum van Schiedam en wordt in het noorden, oosten, zuiden en westen respectievelijk begrensd door de BHG-laan, de Paulus Buijsstraat, de Noordvestsingel en het Officierpad. Het totale oppervlak van het plangebied omvat circa 9900 m² (0,9 ha), waarvan circa 200 m² zal worden gesaneerd. Het plangebied ligt op het perceel van de BHG-laan 159 en bestaat momenteel uit te slopen betonskelet van de voormalige bebouwing.

2.1.2 *Landschappelijke situatie*

De ontstaansgeschiedenis van het landschap in de regio ten noorden van Rotterdam wordt bepaald door een afwisseling van mariene sedimenten en veenlagen. Het pleistocene zand ligt hier op grote diepte (ca. 20 m -NAP). Door de relatieve zeespiegelstijging, die vanaf het begin van het Holoceen (ca. 11500 jaar geleden) een aanvang neemt, komt West-Nederland vanaf het Vroeg-Atlanticum (ca. 7000 voor Chr.) in de invloedssfeer van de zee, waardoor tot ver achter de huidige kustlijn mariene sedimenten zijn afgezet. Aanvankelijk bestaat dit sediment uit klei dat in een lagunair milieu is afgezet, latere sedimenten bestaan vooral uit zandige wad- en kwelderafzettingen. Deze laatste afzettingen worden vaak aangeduid als oude blauwe zeeklei; het hele pakket van deze mariene afzettingen rekent men tot het Wormer laagpakket (voorheen afzettingen van Calais genoemd), onderdeel van de Formatie van Naaldwijk.

In de periode tussen ca. 5000 en 2500 voor Chr. ontstaan evenwijdig aan kustlijn strandwallen, waarop zich op den duur duinen ontwikkelen (de zogenaamde oude duinen). Dit complex aan strandwallen en duinen groeit geleidelijk uit tot een met uitzondering van enkele zeegaten gesloten kustbarrière, waardoor de invloed van de zee op het achtergelegen gebied afneemt en er over grote gebieden veenvorming kan opgetreden (Hollandveen). Later, in het Subatlanticum (vanaf ca. 1100 na Chr.), neemt de invloed van de zee weer toe. Via de nog bestaande zeegaten in de kustbarrière kan de zee tot in het achterland doordringen. Hierbij is op veel plekken het veen weggeslagen en zijn er opnieuw mariene sedimenten in West-Nederland afgezet, zij het nu met name in de vorm van geulafzettingen en over een veel minder groot oppervlak dan het gebied met de oudere zeekleiafzettingen van het Wormer laagpakket (beide laagpakketten zijn

onderdeel van de Formatie van Naaldwijk). Deze recentere afzettingen worden tot het Walcheren laagpakket gerekend (voorheen afzettingen van Duinkerke).

De lokale litho- en chronostratigrafische opbouw van het plangebied laat zich het best beschrijven aan de hand van een kleine opgraving die in 1999 is uitgevoerd ter plaatse van de metrospoorlijn aan de noordzijde van de BHG-laan, tegenover de UTO-locatie¹. Vanaf een hoogte tussen circa 3,2 m -NAP ligt een metersdik pakket veen op oudere kleilagen. Het betreft het Hollandveen dat ligt op afzettingen van Calais. In de nieuwe lithostratigrafische indeling zijn dit het Hollandveenlaagpakket, behorend tot de Formatie van Nieuwkoop, en het Laagpakket van Wormer dat deel uitmaakt van Formatie van Naaldwijk. Het veenpakket in het midden van de 60 meter brede opgraving ligt op een fossiele geulopvulling die als een Duinkerke 0-geul werd geïdentificeerd en vormt daar het hoogste voorkomen van de top van het Hollandveen. Het veen wordt afgedekt met twee klastische lagen (1 en 2). Klastische laag 1 is een 10 tot 20 cm dikke licht humeuze klei met enkele zandige niveaus waarin grind voorkomt. De humeuze bestanddelen zijn vermoedelijk afkomstig van verspoeld veen. De klastische laag 1 is waarschijnlijk een afzetting die in verband gebracht kan worden met tussentijdse overstromingen van het veengebied en word als een Duinkerke 1 afzetting bestempeld (mede op basis van C14-dateringen). Klastische laag 2 overdekt klastische laag 1 en bestaat uit een lichtgrijze kleilaag die als een Duinkerke III-afzetting wordt geïnterpreteerd die in de 12^e eeuw zou zijn afgezet.

Bodem

Op de Bodemkaart staat de binnenstad van Schiedam vanwege de dichte bebouwing als niet gekarteerd aangegeven.

Hoogte

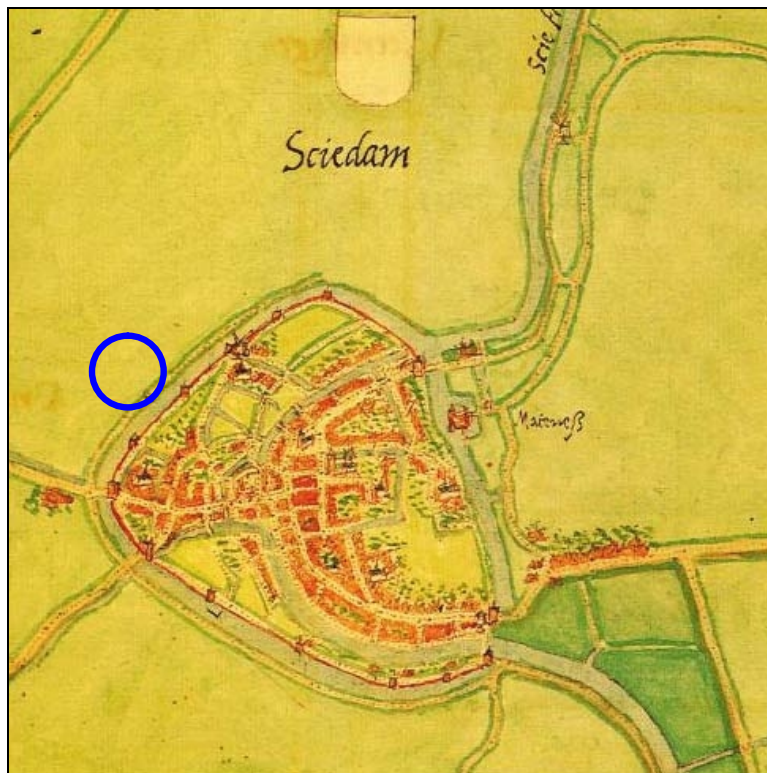
Langs de BHG-laan ligt het maaiveld op circa 0,65 m -NAP, langs de Noordvest ligt het terrein op circa 0,5 m +NAP. Het is aannemelijk dat dit niet de natuurlijke maaiveldhoogtes zijn. In de ruimere omgeving liggen die, op basis van raadpleging van Edugis op 1,5 tot 1,8 m -NAP². De directe omgeving van het plangebied lijkt daarmee flink opgehoogd te zijn.

2.1.3 Historische situatie en mogelijke verstoringen

Zoals de naam Schiedam suggereert is de geschiedenis van de stad nauw verbonden met de ligging van een dam in de Schie. Reeds vóór de aanleg van de dam zijn er evenwel al aanwijzingen voor menselijke activiteiten. De huidige binnenstad ligt grotendeels in een meanderbocht van de Schie. Het gebied is in elk geval vóór 1271, wanneer er voor het eerst vermelding van wordt gemaakt onder de naam Riviere, ingepolderd. Het is mogelijk dat deze polder, als meest westelijk uitbreiding van de veel grotere polder Matenesse, al rond het einde van de 12^e eeuw is aangelegd om land terug te winnen dat door de grote overstromingen in het derde kwart van de 12^e eeuw was getroffen.

1. ¹ E. Jacobs, 1999

² www.edugis.nl

Afb. 2. Kaart van 'Sciedam' van Van Deventer (1560). Globale ligging plangebied is weergegeven met de blauwe cirkel.

De dam in de Schie is aangelegd rond 1246 en moest de achterliggende veengebieden beschermen tegen opkomend water vanuit de Maas. Naast bescherming vormde een dam echter ook een barrière: doorgaand scheepvaartverkeer was niet meer mogelijk en goederen moesten ter plekke van de dam worden overgeladen. Dit gegeven is een belangrijk aspect geweest voor het ontstaan van een nederzetting rondom de dam en de ontwikkeling van deze nederzetting tot de stad Schiedam.

Belangrijke factor bij de vroege ontwikkeling van Schiedam vinden we in de persoon van vrouwe Aleyd. Het is mogelijk dat zij al in 1268 een huis in de polder Riviere bezat, tenminste als we met Hoek de vondst van een bakstenen gebouw ter plekke van het latere Bagijnhof zo mogen interpreteren.³ Na de stichting van het Bagijnhof in 1271 moet vrouwe Aleyd in ieder geval haar burcht met woontoren, Huis te Riviere, in het noordoosten van de oude kern van Schiedam hebben betrokken. De ruïne van de woontoren (donjon) is tegenwoordig nog te zien. In 1275 verleende Aleyd de inwoners van Schiedam stadsrechten.

De bloeitijd van Schiedam ligt in de 14^e eeuw. Halverwege deze eeuw werden nieuwe verdedigingswerken aangelegd waardoor de oppervlakte van de stad drie keer groter werd, met name aan de west- en noordzijde van de toenmalige stad. Grote delen binnen de omwalling bleven echter nog voor lange tijd onbebouwd. Ook was er buiten de stadgrachten geen bebouwing aanwezig. Op de kaart van Van Deventer (circa 1562; afbeelding 2) bevindt het plangebied zich in het agrarische gebied buiten de stad.

De tegenwerking van Rotterdam en Delft en de grote brand van 1428 keerden het tij voor Schiedam. Schiedam verandert in deze periode van een handelsstad in een vissersstadje, voornamelijk afhankelijk van haringvisserij en met scheepvaart en visserij verbonden activiteiten.

³ Bitter 1991, 5; Hoek 1975.

Pas aan het eind van de 16^e en het begin van de 17^e eeuw leefde de stad door een toestroom van immigranten uit de zuidelijke Nederlanden weer op. In deze periode werden de meeste lege plekken in de stad alsnog bebouwd. Dat ook deze opbloei niet van lange duur was blijkt uit het feit dat de aan het begin van de 17^e eeuw geplande stadsuitbreiding nagenoeg wel onbebouwd bleef.

De eerste stadsuitbreidingen buiten de middeleeuwse kern dateren van na 1850: de polders buiten de stad waren tot dan toe in gebruik als grasland. Aanvankelijk breidde de stad zich vooral in zuidelijke richting uit, maar vanaf circa 1890 ook naar het noorden. Het gebied ten noorden van Schiedam staat bekend als de Nieuwlandse Polder, een naam die tegenwoordig nog doorklinkt in de stadswijk Nieuwland, waartoe het plangebied behoort. De naam Nieuwland heeft een geschiedenis die teruggaat tot de 12e eeuw. Rond 1200 wordt het gebied tussen de Oost- en de Westabtpolder en de Schiedamse Schie bedijkt. Hierdoor ontstaat de Nieuwlandse Polder. In 1698 werd het ambacht Nieuwland, Kortland en 's-Graveland afgesplitst van Kethel. Tussen 1795 en 1811 en tussen 1817 en 1855 was Nieuwland een zelfstandige gemeente. In 1855 werden de gemeenten Nieuwland en Kethel en Spaland verenigd. In 1941 kwam Nieuwland door de annexatie van Kethel bij Schiedam.

Historische kaarten

Voor de historische situatie ter plekke van beide plangebieden moet vooral worden teruggefallen op oude kaarten en reconstructies die op basis van dergelijke kaarten en de beschikbare historische en archeologische bronnen zijn gemaakt.

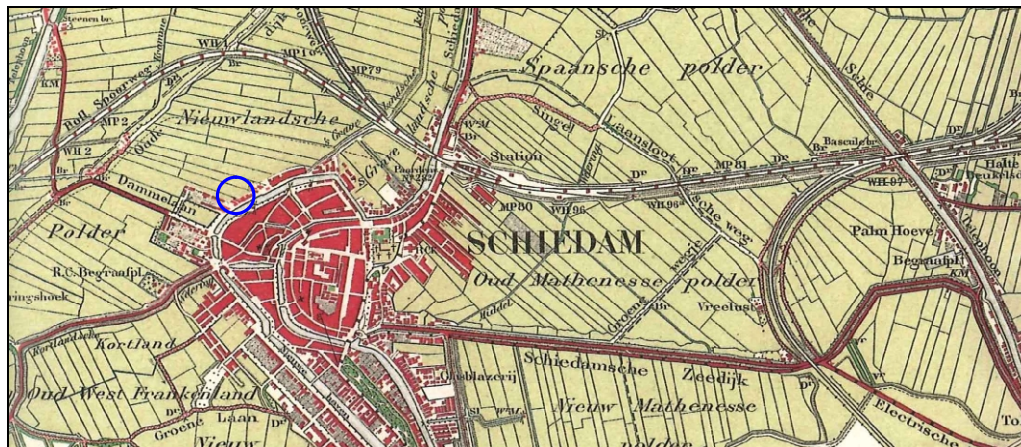
De oudste kaarten van Schiedam dateren uit de 16^e eeuw. De eerste gedetailleerde kaart van de omgeving van de stad dateert uit 1712 en is opgesteld door de gebroeders Cruquius in opdracht van het Hoogheemraadschap van Delfland. Op deze kaart is de percelering goed zichtbaar. Het plangebied ligt in de polder 'Nieuwelantse polder'. Het is een agrarisch gebied met smalle percelen die noordwest-zuidoost zijn georiënteerd. Op één perceel is bebouwing aanwezig; maar vermoedelijk valt het plangebied net buiten dit bebouwde gebied (zie afbeelding 3).

Afbeelding 3. Het plangebied op de kaart van de gebroeders Cruquius, 1712. Het plangebied is weergegeven met een rode cirkel.

Op de kaart uit de Grote Historische Atlas van West-Nederland (1893-1859) is het kaartbeeld grotendeels gelijk aan het kaartbeeld van de gebroeders Cruquius. Ter hoogte van het plangebied, aan de noordelijke oever van de Noordvest, liggen nu meer gebouwen: waarschijnlijk ligt nu ook ter hoogte van het plangebied een boerderij met

tuin. De percelen in de Nieuwlandse Polder zijn in gebruik als grasland. Op de kaart uit de Grote Historische Atlas van Zuid-Holland (1875) heeft dit proces zich doorgezet: de gehele noordelijke oever van de Noordvest is nu bebouwd. Ook zijn de eerste grootschalige uitbreidingen van Schiedam te zien: met name ten zuiden van de historische stadskern is veel meer bebouwing aanwezig. Dit is het begin van het proces van uitbreiding dat nog steeds gaande is (zie afbeelding 4).

Afbeelding 4. Het plangebied (blauwe cirkel) en omgeving in 1875. De noordelijke oever van de Noordvest is nu geheel bebouwd en Schiedam breidt zich uit tot buiten het middeleeuwse centrum

In de loop van de 20^e eeuw groeit Schiedam explosief, met name in zuidelijke- en westelijke richting. De Nieuwlandse Polder blijft, met uitzondering van de bebouwing langs de Noordvest, nog lange tijd onbebouwd. Ter hoogte van het plangebied blijft het kaartbeeld op subrecente topografische kaarten (1930-1965) vergelijkbaar met de situatie rond 1875. Pas vanaf 1965 ontstaat de wijk Nieuwland in zijn huidige vorm. De oorspronkelijke huizen langs de Noordvest worden vervangen door stedelijke bebouwing, met name flats.

2.1.4 **Huidig en toekomstig gebruik**

Huidig gebruik plangebied

De onderzoekslocatie betreft het bedrijfscomplex dat vrijwel het gehele perceel beslaat. De bebouwing bestaat nog enkel uit een betonskelet. De dikte van de betonvloer bedraagt circa 20 cm. Deze vloer ligt op circa 1,5 meter boven het straatniveau van de BHG-laan. Onder deze vloer liggen kruipruimtes en kelders tot 2,0 m respectievelijk 3,5 m onder het vloerniveau. Een klein deel van de vloer in het noordwestelijke deel ligt op maaiveldniveau. In het pand zijn twee ondergrondse tanks aanwezig van elk 10.000 liter. De tanks zijn buiten gebruik.

Afbeelding 5. Situatie ten tijde van het veldwerk, gezien vanuit noordwesten

Consequenties toekomstig gebruik

Op de locatie zal in de toekomst nieuwbouw worden gepleegd. De precieze aard van de nieuwbouw is in dit stadium van de planvorming nog niet bekend. Aanvankelijk zou de nieuwbouw binnen het betonskelet van de huidige bebouwing worden gerealiseerd, maar er is toch besloten de huidige bebouwing volledig te slopen en de verontreinigde bodem te saneren. Ter hoogte van de sanering zal de bodem tot circa 3,5 m -mv worden ontgraven. In het overige gedeelte van het plangebied zal de verstoring maximaal 2,5 m -mv bedragen.

2.2 Bekende archeologische waarden

In de omgeving van het plangebied heeft eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Met name in het middeleeuwse stadshart zijn gedurende verschillende onderzoekscampagnes uitgevoerd waarbij verschillende waarnemingen zijn gedaan.

In de omgeving van het plangebied bevindt zich één terrein met een archeologische status. Het betreft de resten van het kasteel Huis te Riviere, die van grote betekenis is geweest in de geschiedenis van de stad Schiedam. Het Huis te Riviere is waarschijnlijk het oudste rechthoekige kasteel in het graafschap Holland. Het werd tussen 1268 en 1275 gebouwd door Aleid van Avesnes. Aanvankelijk bestond het complex uit een woontoren, mogelijk op een lage motte. Deze woontoren werd in de loop van de 13^e en 14^e opgenomen in een rechthoekig ommuurd kasteel. Het kasteel is tijdens de Hoekse en de Kabeljauwse Twisten geheel verwoest, en in 1450 weer hersteld en herbouwd. Hierbij werd de omgrachte woontoren vergroot; de gehele noordoosthoek, inclusief een deel van de gracht werd afgestoten. De gracht werd gedempt met het materiaal dat vrijgekomen was bij het graven van een nieuwe gracht dichterbij de woontoren. Bij deze werkzaamheden zijn waarschijnlijk de funderingen van de noordoosthoek van het kasteel verwijderd. Tegenwoordig is nog een klein deel van het kasteel aanwezig: de muren van de 13^e eeuwse vierkante donjon. De rest is geheel verstoord (AMK-terrein 16211; zie tekening 167439-RACM).

Tabel 1 Terreinen met een archeologische status

AMK- nummer	Object/complextype	Datering	Status
16211	Funderingen en muurresten gedeelte van het Huis te Riviere (donjon. Greppel uit de IJzertijd/Romeinse tijd)	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat

In de ruimere omgeving van het plangebied bevinden zich nog meer terreinen met een archeologische status. Deze zijn weergegeven in bijlage 3a.

In de nabije omgeving van het plangebied zijn zeer veel archeologische waarnemingen bekend. Deze meest nabije waarnemingen ten opzichte van het plangebied staan weergegeven in onderstaande tabel 2. Voor de locatie van de waarnemingen zie tekening 167439-RACM). Voor een overzicht van alle waarnemingen in de omgeving wordt verwezen naar bijlage 3b.

Tabel 2 Dichtstbijzijnde waarnemingen uit ARCHIS.

Waarnemingsnr	Object/complextype + locatie	Begin periode	Eind periode
26023	Kapel (Korte Dam)	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat
17331	Menselijk botmateriaal (skelet), aangetroffen op kerkhof Spinhuispad	Nieuwe tijd	Nieuwe tijd
17332	Houten vat/ton/kuip	Nieuwe tijd	Nieuwe tijd
17334	Nederlands Hervormde Kerk: funderingen, graf, gebouw	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat
17335	Brug (nu in Stedelijk Museum Schiedam)	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat
17336	Huisplaats: aardewerk, waterput, metalen passer (Korte Haven)	Nieuwe tijd	Nieuwe tijd
22779	Munt, afkomstig uit opgebaggerd zand uit de Maas	Romeinse tijd vroeg	Romeinse tijd vroeg
22712	Aardewerk en benen naald, aangetroffen in een zwaaiком in de Schie	Romeinse tijd	Romeinse tijd
23552	Nederzetting: sporen van bebouwing uit de 13 eeuw (Dam)	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat
400851	Stedelijke bebouwing rond oud stadhuis: muurresten, funderingen, poeren, aardewerk, waterput, afvalkuil, bot, puin, tegels, metaalslakken	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat
404054	Baksteen, puin, bot, houtskool. Mogelijk afkomstig uit ophoging dijk (Boterstraat)	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat

Onderzoek door BOOR in de metrolijn

Door BOOR is naar aanleiding van de aanleg van de metrolijn aan de noordzijde van de BHG-laan, tegenover het plangebied, in 1999 een opgraving uitgevoerd in het metro-tracé. Ter plaatse bleek een opduiking van het Hollandveen aanwezig te zijn waarop een dunne laag klei uit de Duinkerke-I transgressiefase lag ('klastische laag 1'). Deze laag wordt afgedekt met afzettingen uit de Duinkerke III-transgressiefase ('klastische laag 2'). De opduiking van het veen is het gevolg van een onderliggende geulvulling uit de Duinkerke-0 transgressiefase. In de klastische laag 1 werden sporen aangetroffen die hoofdzakelijk bestonden uit ondiepe greppels. Dateringen van houtskool uit deze sporen leverden dateringen tussen 1950 en 1850 BP op (met respectievelijk +/- marges van 40 en 35 jaar). Daarmee dateren de greppels uit de Romeinse tijd. Vondsten en nederzettingssporen zijn er niet gevonden en de conclusie luidt dat het perceels- en ontwateringsgreppels zijn van een akkersysteem. Dit wordt ondersteund door paleobotanisch onderzoek waarbij graanpollen werd aangetoond. De archeologische sporen bevonden zich in de klastische laag 1 met een hoogste voorkomen tussen circa 4,2 en 4,3 m -NAP. Het akkersysteem moet hebben behoord bij een in de nabijheid liggende nederzetting waarvan vooralsnog de locatie niet bekend is. Verondersteld mag worden dat deze ligt op een locatie waar ook de top van het veen en de Duinkerke-1 afzettingen op een vergelijkbare hoogte liggen op de genoemde Duinkerke-0 stroomrug⁴.

⁴ De ligging van het akkersysteem ten opzichte van NAP is erg diep. De vindplaats ligt feitelijk op een Duinkerke-0 stroomrug waarop weinig klink kan zijn opgetreden. Zelfs als we rekening houden met enige klink en uitgaan

Op basis van de bekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied kan worden geconcludeerd dat de omgeving van het plangebied in ieder geval permanent is bewoond vanaf de late middeleeuwen. Uit deze periode zijn resten aanwezig die samenhangen met de historische nederzetting Schiedam. Uit oudere perioden, in dit geval de Romeinse tijd, zijn enkele losse vondsten bekend die zijn aangetroffen bij bagger- en oeverwerkzaamheden aan de Maas en de Schie. Deze vondsten wijzen erop dat het gebied in ieder geval frequent is bezocht in deze perioden. Ten noorden van het plangebied zijn eveneens resten van bewoning uit de Romeinse tijd aangetroffen, zoals cultuurlagen en huisplaatsen (zie bijlage 3a). Vooral bij de aanleg van de A20, in 1959 zijn huisplattegronden en andere nederzettingssporen onderzocht. Deze bevonden zich op een diepte van circa 1,5 m onder het maaiveld, blijkbaar onder een dek van jongere afzettingen. Bij opgravingen rond het AMK-terrein 16211 (Huize te Riviere) is bovendien een greppel uit de IJzertijd of de Romeinse tijd aangetroffen, hetgeen erop wijst dat het gebied aan de oeverwallen van de Schie ook in deze periode bewoond is geweest.

van een hoogte van 3,0 m -NAP dan hebben de akkers in het toenmalige getijdengebied mogelijk nog tussen de 1 en 2 m onder het toenmalige zeeniveau gelegen.

2.3 Archeologische verwachting

2.3.1 *IKAW, CHS en gemeentelijke verwachtingskaart*

De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) is een door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) opgestelde kaart waarop aan de hand van eerder gedane archeologische waarnemingen en de bodemkundige gegevens is aangegeven wat de kans is in een bepaald gebied archeologie aan te treffen: laag, middelhoog of hoog. Zoals de naam al aangeeft gaat het hier - vanwege schaal en extrapolatie - slechts om een ruwe indicatie.

De Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland is een verwachtingskaart die nader is gespecificeerd op de in Zuid-Holland belangrijke landschapkenmerken, archeologische waarden en onderzoeksthema's.

Op de IKAW heeft het plangebied een middelhoge archeologische verwachting aangegeven (zie tekening 167439-RACM).

Op de CHS van Zuid-Holland ligt het plangebied binnen een zone waarin resten van de IJzertijd of de Romeinse tijd kunnen worden aangetroffen. Binnen het plangebied bestaat een redelijke tot grote kans op het aantreffen van archeologische sporen (zie tekeningen 167439-CHSa en 167439-CHSb).

Binnen het bestemmingsplan ligt het plangebied in een zone die is aangemerkt als *archeologisch waardevol*. Daarmee heeft het terrein ook een dubbelbestemming en geldt er een aanlegvergunningstelsel.

2.3.2 *Gespecificeerde archeologische verwachting*

De gespecificeerde archeologische verwachting is gebaseerd op de gebiedsspecifieke geo(morfo)logische situatie, de historische situatie en de reeds bekende archeologische waarden in de directe omgeving. Uit de onderzochte gegevens is gebleken dat het plangebied in de Nieuwlandse Polder ligt, direct ten noorden van de middeleeuwse kern van Schiedam. De Nieuwlandse Polder is rond 1200 ingepolderd en tot ver in de 19^e eeuw in gebruik geweest als agrarisch gebied. De meeste archeologische waarnemingen dateren dan ook uit de periode late middeleeuwen-Nieuwe tijd. Desondanks zijn er ook resten uit oudere perioden aangetroffen, met name de IJzertijd en de Romeinse tijd. Dit wijst erop dat de omgeving van het plangebied ook in deze perioden bewoond is geweest.

datering

Er worden samenhangende resten (vindplaatsen) uit de Romeinse tijd tot en met de Nieuwe tijd verwacht.

complextypen

Er worden nederzettingen en/of huisplaatsen en sporen van agrarische activiteit verwacht.

omvang

onbekend

diepteligging

De diepte waarop de verwachte archeologische resten kunnen worden aangetroffen is afhankelijk van de dikte van de betonlaag en de onderliggende kelders. Ten opzichte van het oorspronkelijke maaiveld worden de resten op een diepte van 0 tot 2,0 m -mv verwacht. Resten uit de Romeinse tijd kunnen, gezien het onderzoek in het kader de aanleg van metro langs de noordzijde van de BHG-laan, op een diepte van circa 4,2 m - NAP worden aangetroffen. Middeleeuwse resten kunnen op hogere niveaus worden verwacht.

locatie

De verwachte archeologische resten kunnen in het gehele plangebied worden aangetroffen.

uiterlijke kenmerken

Huisplaatsen vanaf de Romeinse tijd: paalgaten, greppels, ophooglagen (plaggen), oude loopvlakken, greppels, afvalkuilen, waterputten, beerputten. Uit de late middeleeuwen en Nieuwe tijd ook stenen funderingen. Vondsten: houtskool, aardewerk, bot, hout (constructiemateriaal huizen/putten/beschoeiingen/goten). Huisplaatsen kenmerken zich in boringen door het voorkomen van een donker gekleurde, humeuze en doorgaans vondstrijke bewoningslaag.

mogelijke verstoringen

Als gevolg van de bebouwing langs de noordelijke oever van de Noordvest vanaf de 19^e eeuw is de bodem waarschijnlijk verstoord. Daarnaast is de bodem waarschijnlijk verstoord als gevolg van de huidige bebouwing in de wijk Nieuwland, met name ten aanzien van de kelders, kruipruimtes en ondergrondse tanks. De precieze mate van verstoring is evenwel niet bekend en dient nader te worden vastgesteld.

2.4 Advies voor vervolgonderzoek

Het wordt geadviseerd ter plaatse van het plangebied de aan- of afwezigheid van vindplaatsen te toetsen door middel van een karterend booronderzoek. Het doel van dit onderzoek is het vaststellen van de bodemopbouw en de mate waarin het bodemprofiel intact is, en het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische resten en/of -indicatoren.

Conform de richtlijnen van de provincie Zuid-Holland dienen in het plangebied boringen te worden verricht met een dichtheid van 10 boringen per hectare. Omdat het plangebied 0,99 hectare bedraagt, kan worden volstaan met circa 10 boringen, waarvan tenminste 1 boring wordt doorgezet tot circa 4 m -mv teneinde de diepere bodemopbouw te bepalen.

3 Veldonderzoek

3.1 Doel- en vraagstelling

Doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen van de archeologische verwachting op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en het vaststellen in hoeverre de verwachte archeologische resten aan- of afwezig zijn. Daarnaast wordt de bodemgesteldheid in het onderzoeksgebied vastgesteld. Het onderzoek dient antwoord te geven op de volgende vragen:

- Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?
- Zijn er vindplaatsen aanwezig?
- Wat is de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
- In welke mate wordt een eventueel aanwezige vindplaats verstoord door realisatie van geplande bodemingrepen?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Op basis van de resultaten wordt in dit rapport een advies uitgebracht over de mogelijke vervolgstappen m.b.t. de archeologie.

3.2 Onderzoekopzet en werkwijze

Om de in het bureauonderzoek opgestelde verwachting te toetsen is inventariserend veldwerk, de karterende fase uitgevoerd. Dit kan door middel van oppervlaktekartering, grondboringen, proefsleuven of een combinatie hiervan. Het gekozen booronderzoek is een methode om de mate van antropogene verstoring en/of bodemerosie van het te onderzoeken gebied te kunnen bepalen. Verder kunnen hiermee de verwachte resten van de vesting worden opgespoord.

Binnen het plangebied zijn 11 boringen verricht. Het bleek echter zeer lastig om binnen het bestaande gebouw de boringen ook goed te kunnen uitvoeren. Hiervoor zijn eerst betonboringen verricht. Daarna kon door de gaten in de betonvloer de (verlengde) boor door de holle kruipruimte van 2,0 m worden neergelaten op de onderliggende zandlaag op de bodem van de kruipruimte. Vervolgens is getracht nog zo diep mogelijk te boren met een Edelmanboor en een gutsboor. Te plaatse van de kelders onder het gebouw kon niet worden geboord vanwege de betonnen keldervloer.

De boringen zijn uitgevoerd met een Edelmanboor van 10 cm en een gutsboor van 3 cm. De boorkernen zijn visueel geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren en eventuele vondst- of bewoninglagen. De boorkernen zijn beschreven volgens NEN 5104 en opgenomen met een handheld veldcomputer in het boorprogramma Boormanager. Ze zijn verder verwerkt in het boorprogramma Boormanager Spatial en als bijlage 4 in dit rapport opgenomen.

De gehanteerde strategie voldoet aan de eisen voor verkennend booronderzoek zoals geformuleerd in de KNA. Bovendien is de boringdichtheid in overeenstemming met de eisen van de provincie Zuid-Holland.

3.3 Resultaten

3.3.1 Veldomstandigheden

Tussen de noord- en de zuidgrens van het plangebied bestaat een hoogte verschil van circa 1,2 m, waarbij de zuidgrens ter plaatse van de Noordvest het hoogst ligt. Ter plaatse van de BHG-laan ligt het maaiveld op 0,65 m -NAP. Naar de Noordvest loopt het maaiveld op naar 0,55 m +NAP.

De vloer van het gebouw ligt aan de zuidzijde circa 0,35 m (0,85 m +NAP) boven het maaiveld en ter plaatse van de BHG-laan op circa 1,5 m (0,85 m +NAP) boven het maaiveld. De kruipruimtebodemplaat ligt aan de zijde van de Noordvest op circa 1,65 m onder het maaiveld en bij de BHG-laan op ongeveer 0,5 m onder het maaiveld. Ter plaatse van de kelders ligt de keldervloer op circa 2 m onder maaiveld bij het Officierpad en de BHG-laan en op circa 3 m onder maaiveld langs de zuidzijde van het UTO-gebouw. Vanwege de specifieke omstandigheden kon niet geheel volgens een systematisch grid worden geboord. Niet alle boringen konden bovendien tot de gewenste diepte ten opzichte van het maaiveld worden gezet vanwege de holle ruimtes onder de vloer en de daarmee gepaard gaande moeilijkheden met het boren.

Drie boringen zijn gezet in de braakliggende strook langs de Noordvest. Deze konden vanaf het maaiveld worden uitgevoerd en kenden minder belemmeringen.

3.3.2 Bodemopbouw

De bodemopbouw is weergegeven in de boorstaten (bijlage 4) en tabellen 3.1. en 3.2.

Ter plaatse van de boringen 1, 2 en 3 zijn er tot een diepte van 2,4 m -Mv (1,9 m-NAP) alleen antropogene lagen aangetroffen. Dit is ook het hoogste deel van het plangebied.

Onder de vloer en de kruipruimte van het UTO-gebouw (boringen 21-23 en 26-29 en 31) ligt onder een ingebrachte zandlaag een dik dek matig siltige klei, waarvan de top in sommige gevallen een humeuze bovenlaag heeft. Gezien het voorkomen van oude baksteenfragmenten en enige fragmenten porcelein, heeft er alle schijn van dat de top van deze laag ook het oude maaiveld vormde voordat het terrein werd bebouwd.

De top van het oorspronkelijke maaiveld, in de boringen waarin deze intact lijkt, ligt op 1,15 tot 1,65 m -NAP. Gezien de humeuze aard van de bovenlaag in de klei lijkt het erop dat er van nature vrij drassige condities geheerst moeten hebben.

In een aantal boringen is verder nog een veenlaag onder het kleidek aangetroffen. Deze veenlaag ligt op een diepte tussen 2,55 en 3,15 m -NAP vanaf verschillende niveaus van de betonvloer in het gebouw. Het veen bestaat uit mineraalarm zegge/rietveen.

De profielopbouw wordt als volgt geïnterpreteerd: het bovenste pakket klei behoort tot het Laagpakket van Walcheren. Dit materiaal is vrij recentelijk afgezet (vermoedelijk in de 12^e eeuw na Chr. of later) tijdens overstromingen vanuit zee. Vanuit de Maasmonding en kreken in het veenlandschap werd het gebied overstroomd. Het betreft hier volgens de oude benaming de Duinkerke-III afzettingen. Dit overstromingsdek kwam oorspronkelijk in een groot gebied voor langs de Nieuwe en Oude Maas. Zandige lagen kunnen oude geul/kreekafzettingen vertegenwoordigen. Echter op basis van het kleine aantal boringen waarin zand is aangetroffen is hier geen zekerheid over. Gezien de rommelige structuur van het zand en het voorkomen van puin onder deze zandlaag in boring 22, kan het zand ook zijn opgebracht.

De veenlaag die in boringen 21, 22 en 23 is aangetroffen is als Hollandveen aan te merken. De top van het veen ligt op respectievelijk 2,55, 3,15 en 3,15 m -NAP. Deze boringen liggen het dichtst bij het onderzoek dat in 1999 in het metro-tracé is uitgevoerd en liggen daar praktisch tegenover. In dat opzicht is het voorkomen van de top van het Hollandveen niet verwonderlijk, maar in vergelijking met de hoogtes die in 1999 zijn gedocumenteerd (4,2 m -NAP) ligt de top van het Hollandveen hier een stuk hoger, namelijk op 2,55 -NAP en op 3,15 -NAP! Dit zou mogelijk kunnen duiden op het oplopen van de aanwezige Duinkerke-0 stroomrug. In andere boringen kon deze niet binnen dit dieptebereik worden waargenomen omdat onvoldoende diep geboord kon worden (27, 31 en 29) of werd de top van het veen niet aangetroffen omdat dit daar op een grotere diepte zal liggen. Alleen in boring 21 is in het kleipakket op het veen een mogelijk kleilaagje aanwezig dat als een Duinkerke-I laag aangemerkt zou kunnen worden. Het betreft een donkerbruine matig siltige en zwak humeuze kleilaag met een dikte van 30 cm. Markant is daarbij dat het in vergelijking met het onderzoek aan de overkant van de BHG-laan om boring 21 gaat waar de top van het veen zeer hoog ligt, evenals het Duinkerke-I niveau. Dit geldt ook voor de boringen 22 en 23.

Tabel 3.1.
Globale bodemopbouw in de noordwesthoek van het plangebied (boorpunt 21)

Diepte t.o.v. NAP van onderzijde van de laag	Laag	Omschrijving	Stratigrafie
-0,65 tot -0,95	Antropogene laag	Betonlaag	
-0,95 tot -1,15	Antropogene laag	Vulzand	
-1,15 tot -2,25	Overstromingsdek	Matig siltige klei / Matig siltig zand, humeus	Laagpakket van Walcheren (DIII)
-2,25 tot -2,55	Overstromingsdek	Zwak siltige licht humeuze klei	Laagpakket van Walcheren (DI)
-2,55 tot -3,25	Veen	Mineraalarm riet/zeggeveen	Hollandveen

Tabel 3.2.
Globale bodemopbouw in het zuidelijke en centrale deel van het plangebied

Diepte t.o.v. NAP van onderzijde van de laag	Laag	Omschrijving	Stratigrafie
0,85 tot 0,55	Antropogene laag	Betonlaag	
0,55 tot -1,15	-	Kelder	
-1,15 tot -1,45	Antropogene laag	Zand met divers puin	
-1,45 tot -1,55	Getijdenafzetting (kwelder, lagune)	Matig siltige / zwak zandig klei, humeus met puinresten	Laagpakket van Wormer
-1,55 tot -2,45	Getijdenafzetting (kwelder, lagune)	Matig siltige / zwak zandig klei, humeus met puinsporen in top	Laagpakket van Wormer

Tabel 3.3.
Globale bodemopbouw in het zuidelijke deel van het plangebied langs de Noordvest

Diepte t.o.v. NAP van onderzijde van de laag	Laag	Omschrijving	Stratigrafie
0,50 tot -0,10	Antropogene laag	Opgebracht zand	
0,10 tot -0,80	Antropogene laag	Sterk zandige, matig siltige klei, cultuurlaag met puinresten	
-0,80 tot -1,40	Antropogene laag	Zwak zandige, klei, cultuurlaag, met puinresten	
-1,40 tot -1,80	Antropogene laag	Sterk zandige klei, cultuurlaag, met puinresten, sterk humeus	
-1,80 tot -1,90	Antropogene laag	Matig fijn, licht kleilig zand, sterk humeus, uiterst puinhoudend met baksteen en mortelresten	

Bodemverstoringdiepte

De top van het Laagpakket van Walcheren ligt tussen circa 1,5 en 1,6 m -NAP. Dit komt overeen met de hoogtes van zones in de omgeving waar vermoedelijk geen ophoging van het maaiveld heeft plaatsgevonden. Het lijkt daarmee dan ook aannemelijk dat ter plaatse van het UTO-gebouw alleen in de zones met de kelders er een verdere verdieping van het natuurlijke maaiveld heeft plaatsgevonden en in de overige delen de natuurlijke stratigrafie nog grotendeels intact is. De bodemverstoring is, ondanks de aanwezigheid van het gebouw gering. Van ernstige verstoring is alleen sprake ter plaatse van de op de tekening aangeduide en gearceerde kelders.

3.3.3 Archeologie

In de boringen langs de Noordvest (boringen 1, 2 en 3) werd onder een laag van 0,6 m ophogingszand een dikke grijze tot donkergrijze laag aangetroffen met veel puin- en mortelresten. Onder de puinresten bevinden zich ook veel resten van gele baksteen, de zogenaamde IJsselsteentjes, die vanaf de 17^e tot en met de 19^e eeuw werd gebruikt. De onderzijde van deze laag ligt op minimaal 1,4 m onder het maaiveld en in boring 2 op minimaal 2,4 m. De boringen 1 en 3 moesten bovendien worden gestaakt omdat niet door het puin kon worden geboord dan wel vanwege het leeglopen van de boor en de guts. Het gaat hier vrijwel zeker om de resten van de gesloopte gebouwen uit de 19^e eeuw, aangezien op historische kaarten zich daarvoor nog geen gebouwen zijn te zien.

In de boringen binnen het UTO-gebouw is onder de opgebrachte zandlaag van gemiddeld 0,5 m in een aantal boringen (5, 9, 10 en 12) een sterk humeuze donkergrijze kleilaag aanwezig met puinresten en onder andere ook porseleinfragmenten.

Ander archeologische indicatoren en eventuele bewoningslagen zijn er in de boringen in het UTO-gebouw niet aangetroffen binnen het boorbereik.

Gezien de vermoedelijke intactheid van de bodem onder grote delen van het UTO-gebouw is het niet uit te sluiten dat er archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Op grond van het onderzoek uit 1999 konden Romeinse resten kunnen namelijk worden aangetroffen tussen circa 4,0 en 4,2 m -NAP. Het hoge niveau waarin in de boringen 21, 22 en 23 veen is aangetroffen (tussen 2,55 en 3,15 m -NAP en in boring 21 een vermoedelijke Duinkerke-I laag is gezien op 2,25 -NAP maakt de kans op het aantreffen van bewoningsporen reëel. Het is daarom theoretisch nog mogelijk dat eventuele vondst- en bewoningslagen uit de Romeinse tijd nog niet zijn aangetast. Dat deze ter plaatse van het plangebied aanwezig zijn, kon echter niet worden aangetoond met de boringen. Er zijn geen archeologische indicatoren waargenomen en een vondst- of bewoningslaag is in de boringen niet aanwezig. Op grond van de boringen wordt daarom geconcludeerd dat er ter plaatse van het plangebied geen oudere archeologische resten dan uit de 19^e eeuw aanwezig zijn.

projectnr. 167439
juli 2008

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/51
Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek UTO-locatie BHG-laan 159 te Schiedam

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie en advies voor vervolgonderzoek

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied een hoge archeologische verwachting kent ten aanzien van resten uit de Romeinse tijd. Onderzoek uit 1999 aan de overzijde van de BHG-laan in het tracé van de metrolijn toonde aan dat er sporen uit de Romeinse tijd aanwezig zijn op een diepte van circa 4 m -NAP die verband houden met een perceleringssysteem. Een nederzetting of een huisplaats moet ergens in de nabije omgeving aanwezig zijn.

Bovendien konden er langs de Noordvest resten worden verwacht van gebouwen uit de 19^e eeuw.

Het booronderzoek werd sterk bemoeilijkt door het feit dat er nog een betonskelet met betonvloer aanwezig was. Onder de vloer bevindt zich een 'kruipruimte' van 2,0 meter hoog waardoor het uitvoeren van boringen erg lastig was. Desondanks konden er voldoende boringen worden gezet, maar dieper dan 3,35 -NAP kon er niet worden geboord.

Ter plaatse van de Noordvest werden puin- en ophogingslagen van de gebouwen uit de 19^e eeuw aangetroffen. Deze laag bevindt zich tussen circa 0,6 en 2,4 m diepte. Gezien de geringe ouderdom hebben deze resten weinig archeologische waarde.

Onder het UTO-gebouw is ondanks de aanleg van kelders en kruipruimte een beperkt deel van de oorspronkelijke bodemlagen afgegraven. Dit geldt eigenlijk alleen de op de tekening aangeduide kelders. In de kruipruimtes is het natuurlijke maaiveld nog aanwezig onder een opgebrachte zandlaag. De natuurlijke stratigrafie is nog grotendeels intact.

Het is gebleken dat de top van het Hollandveen in de boringen 21, 22 en 23 opmerkelijk hoog ligt en dat in boring 21 vermoedelijk nog een Duinkerke-I afzetting aanwezig is. Deze ligt hoger dan het niveau waarop een dergelijke laag met ingegraven archeologische sporen in de metrolijn is aangetroffen.

In de boringen zijn in de onderliggende kleilagen echter geen archeologische indicatoren of bewoningslagen aangetroffen waardoor kan worden geconcludeerd dat er onder het UTO-gebouw geen archeologische vindplaats is aangetoond.

4.2 Waardering en selectieadvies

Binnen het uitgevoerde onderzoek zijn geen vindplaatsen aangetroffen. Wel is er een relatief hoog liggende Duinkerke-I laag aangetroffen waarin de kans op het aantreffen van archeologische sporen zeer groot is. Het hoogste voorkomen van deze laag is circa 2,25 m -NAP en op circa 1,5 -mv ter plaatse van de BHG-laan. Het slopen van het huidige gebouw en het verwijderen van de funderingen zal zeker geen aantasting van dit niveau veroorzaken, mits er geen heipalen worden uitgetrokken.

Als uit de bouwplannen blijkt dat er dieper gegraven zal worden dan het niveau van circa 2 m -NAP is er een gerede kans op aantasting van archeologische waarden. In dat geval moet er na de sloop een aanvullend booronderzoek worden uitgevoerd om de aanwezige

opduiking van het Hollandveen en de eventueel aanwezige Duinkerke-I niveaus gedetailleerder in kaart te brengen.

In dit stadium is er geen aanleiding om over te gaan tot de waarderende fase van het archeologisch onderzoek (zie bijlage 2).

Altijd bestaat er de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen worden aangetroffen. Het betreft dan vaak kleine sporen of resten die niet door middel van een booronderzoek kunnen worden opgespoord. Indien dergelijke sporen worden aangetroffen bestaat er een wettelijke verplichting tot het binnen drie dagen melden aan het bevoegd gezag (Wet Archeologische Monumentenzorg (WAMZ), artikel 46). In dit geval is dit de gemeente Schiedam.

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Berendsen, H.J.A. 2004 (4^e druk). *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Assen, Van Gorcum.

Jacobs, E. 1999. *Schiedam 'Officierenpad'. Greppels uit de Romeinse Tijd. Archeologische onderzoek in het kader van de Beneluxlijn*. BOORrapport 44. Bureau Oudheidkundig Onderzoek Gemeentewerken Rotterdam.

Hof, G.T.A. en Mohd Yusof, I., 1983. Fysisch Geografische Landschappenkaart van Nederland. *Geografisch Tijdschrift XVII-4*, Bijlage1.

Mulder, E.F.J. de, et al. 2003. *De ondergrond van Nederland.*, Wolters-Noordhoff, Groningen.

Pater, B.C. de, Schoenmaker, B., 2005. Grote Atlas van Nederland 1930-1950. Asia Maior, Zierikzee.

Tol, A. & P. Verhagen. 2004. *Optimale en standaard boormethoden* in: A. Tol e.a. Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. Amsterdam, RAAP (RAAP-rapport 1000). 63-81.

Kaarten

Topografische kaart 1:25.000 (1955-1965, 1972, 1990, 2007)

Atlas Bleau, 1650

Grote Historische Atlas van West-Nederland 1839-1859 (Wolters Noordhoff, Groningen).

Historische Atlas Zuid-Holland, kaartblad verkend 1889 (Uitgeverij Nieuwland, Tilburg)

Kadastrale Minuut ca. 1830 (www.watwaswaar.nl)

Internet

ARCHIS: www.archis.nl

Edugis: www.edugis.nl

IKAW: www.archis.nl

CHS: <http://chs.zuid-holland.nl>

Bijlage 1 : Archeologische perioden

Bijlage 1 : Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **Paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (homo sapiens) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **Mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **Neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk.

Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het Neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **Bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen.

Vuursteenmateriaal uit de Bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het Neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **IJzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de Bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (celtic fields). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde limes werden langs de Rijn castella (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

Over de **Middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de Vroege Middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdliden. Vanaf de 10e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **Nieuwe Tijd**.

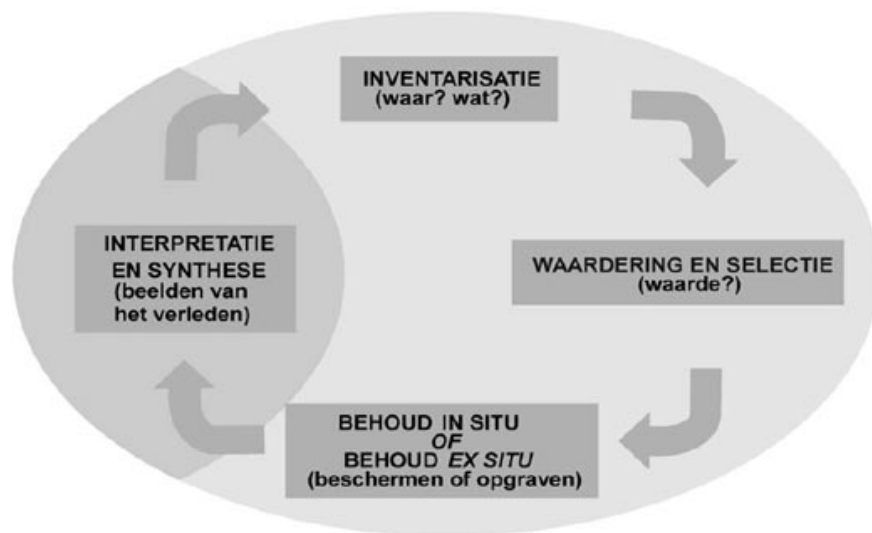
Bijlage 2 : AMZ-cyclus

Bijlage 2 : AMZ-cyclus

Het AMZ-proces

Archeologisch onderzoek in Nederland wordt in de meeste gevallen uitgevoerd binnen het kader van de zogenaamde Archeologische Monumentenzorg (AMZ).

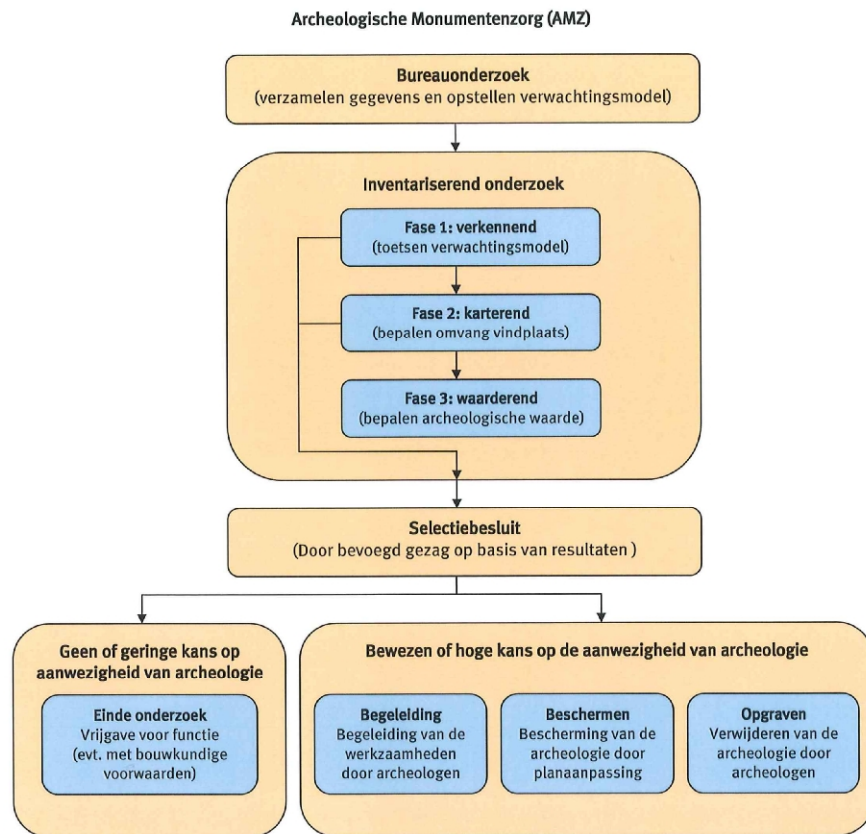
Het gehele traject van de AMZ omvat een aantal stappen die elkaar kunnen opvolgen, afhankelijk van het resultaat van de voorgaande stappen. In de procedure wordt volgens een trechtermodel gewerkt. Het startpunt ligt eigenlijk al bij het bepalen van de onderzoeksplicht. Op diverse provinciale en landelijke archeologische waardenkaarten kan namelijk worden ingezien of het plangebied ligt in een zone met een archeologische verwachting. Indien dit het geval blijkt te zijn, dan zal er in het kader van de planprocedure onderzoek verricht moeten worden om te bepalen of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Hiermee start de zogenaamde AMZ-cyclus (zie afb. 1 en 2)

Afb. 1: de AMZ-cyclus

De eerste fase: bureauonderzoek

Uitgangspunt voor het bureauonderzoek is het vaststellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel dat op detailniveau voor het plangebied aangeeft wat er aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of er een veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode voor dit veldonderzoek zou moeten zijn om deze mogelijk aanwezige archeologische resten te kunnen aantonen.

Afb. 2: proces van de AMZ

De tweede fase: inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het inventariserend veldonderzoek kan worden opgesplitst in drie subfases.

Fase 1. verkennend onderzoek

In sommige gevallen wordt er gestart met een verkennend onderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt feitelijk uitgevoerd omdat er bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om dit voldoende te kunnen onderbouwen. Dit is bijvoorbeeld het geval als er te weinig bodemkundige of geologische gegevens zijn om binnen het plangebied de verwachtingswaarden te kunnen onderbouwen of zelfs überhaupt tot een verwachtingswaarde te komen. Met een verkennend onderzoek kan tot in detail de verwachtingswaarde worden aangebracht. Zodoende kan door terugkoppeling een aangescherpt verwachtingsmodel worden gemaakt en kan karterend veldonderzoek in een vervolgfase gericht en daarmee ook kostenefficiënter worden ingezet.

Fase 2. karterend onderzoek

In de regel wordt er gestart met een karterend onderzoek. Dit veldonderzoek dient om het verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen. Het onderzoek wordt vrijwel altijd vlakdekkend uitgevoerd door middel van boringen en/of oppervlaktekarteringen of proefsleuven. Het resultaat is in de regel een overzichtskaart met de resultaten van het onderzoek. Eventueel aangetoonde vindplaatsen worden daarbij aangegeven. Indien er geen archeologische vindplaatsen worden aangetroffen of wanneer bijvoorbeeld al blijkt dat deze geheel zijn

verstoord, dan wel van geen waarde zijn, is dit meestal ook het eindstadium van de AMZ-cyclus.

Als er wel archeologische vindplaatsen worden aangetroffen of het blijkt uit de onderzoeksgegevens dat deze met zeer grote zekerheid kunnen worden verwacht, dan dient er een waardestellend onderzoek te worden uitgevoerd. Meestal is van de vindplaatsen die bij een karterend onderzoek zijn aangetroffen nog slechts in beperkte mate bekend wat de waarde ervan is.

Fase 3. waarderend onderzoek

Een waarderend onderzoek dient de fysieke kwaliteiten van een eerder aangetoonde of reeds bekende archeologische vindplaats vast te stellen en dient te leiden tot een waardestelling. Voor een waardestelling is het van belang om in elk geval de aard van de vindplaats, de exacte begrenzing in omvang en diepteligging, de datering en de mate van conservering en intactheid te weten. Een waarderend onderzoek kan worden uitgevoerd door middel van boringen of proefsleuven. Wat de beste methode is hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats. In de meeste gevallen worden er voor een waardestelling proefsleuven of proefputten gegraven. Omdat met deze methode meer en betere informatie over de vindplaats kan worden verkregen dan met aanvullende booronderzoek. Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar in de voorgaande onderzoeksfase aanwijzingen voor vindplaatsen zijn aangetroffen.

De derde fase: Selectie en waardering

Het eindresultaat van een waardestellend onderzoek is een selectieadvies waarin op basis van de waardestelling van de vindplaats(en) wordt aangegeven of een vindplaats behoudenswaardig is. Deze waardestelling geschiedt op basis van verschillende waarderingscriteria. De term behoudenswaardig is sterk gerelateerd aan de essentie van het rijks- en provinciaal beleid ten aanzien van de archeologische monumentenzorg. In eerste instantie gaat dit namelijk uit van het behoud van het bodemarchief *in situ* (ter plekke in de bodem). Alleen wanneer dit binnen een belangenafweging niet kan zal het stuk waardevol bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een opgraving. Dit wordt ook wel behoud *ex situ* genoemd. Wanneer behoud niet gewenst is vanwege een relatief geringe waarde van de vindplaats(en) kan nog worden besloten om de bodemingrepen onder archeologische begeleiding te laten uitvoeren. Ook is het natuurlijk nog mogelijk dat er helemaal geen archeologisch onderzoek meer hoeft plaats te vinden en kan het terrein worden 'vrij gegeven'.

Het bevoegd gezag zal op basis van het selectieadvies uiteindelijk aangeven welke maatregelen er dienen te worden genomen. Deze beslissing wordt het selectiebesluit genoemd.

Plaats van de AMZ-cyclus in de planvorming

Net als met andere omgevingsfactoren waarmee binnen de planvorming rekening gehouden dient te worden, is het ook voor de archeologie van belang om dit in een zo vroeg mogelijk stadium in te steken. Niet alleen is dit voor een aantal onderzoeksfasen vanwege provinciaal of gemeentelijk beleid al een vereiste, het geeft bovendien al vroeg inzicht in eventuele risico's qua exploitatie en potentiële vertragingen in een project. Indien er een middelhoge of hoge kans op de aanwezigheid van archeologische resten bestaat, zal het bevoegd gezag een inventariserend onderzoek verplicht stellen ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing. Dit onderzoek is gebaseerd op het specifieke verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek dat daaraan vooraf dient te gaan. In praktijk worden deze onderzoeken gecombineerd uitgevoerd en in één verslag gerapporteerd.

Wanneer eenmaal een planprocedure is voorgenomen zal met het archeologisch onderzoek al kunnen worden begonnen.

In principe kan het gehele inventariserend veldonderzoek, inclusief een selectieadvies, voorafgaand aan een planprocedure worden afgerond. Dit heeft als voordeel dat binnen het toekomstige plan de omvang van de archeologische vindplaats(en) definitief kan worden afgebakend en er, bij behoud *in situ*, de bestemming 'archeologische waardevol' kan worden opgenomen. Ook kunnen dan in bijvoorbeeld een aanlegvergunning specifieke voorschriften worden opgenomen om aantasting te voorkomen. In dit kader en deze planfase kan ook een voorschot worden genomen op inrichtingsmaatregelen (aanpassing van een eventueel al beschikbaar stedenbouwkundig ontwerp of het voorschrijven van bijvoorbeeld een groenzone, speelveld, parkeerplaatsen etc.). Indien dit mogelijk is kan ook worden voorgeschreven dat er archeologievriendelijk gebouwd dient te worden door aanpassing van funderingswijze of ander technische maatregelen. Het nadeel van het uitvoeren van een waardestellend veldonderzoek na de een planprocedure is dat daarmee ook de consequenties ervan pas later in beeld komen, wat leidt tot een aantal risico's. Vaak blijkt dan behoud *in situ* veel lastiger te zijn en is dit dan alleen met technische maatregelen nog mogelijk. Soms is alleen behoud *ex situ* door middel van opgravingen de enige nog resterende kostbare optie.

Bijlage 3a: Terreinen met archeologische status

<i>monumentnr.</i>	9445		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37E 054	<i>complextype</i>	
		<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i>	Vlaardingen		
<i>gemeente</i>	Vlaardingen		
<i>toponiem</i>	CENTRUM; STEENHUIZEN		
<i>coördinaten</i>	84178 437756		
<i>monumentnr.</i>	9448		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37E 057	<i>complextype</i>	
		<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i>	Kethel		
<i>gemeente</i>	Schiedam		
<i>toponiem</i>	Centrum		
<i>coördinaten</i>	85560 439131		
<i>monumentnr.</i>	9449		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37E 058	<i>complextype</i>	
		<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i>	Overschie		
<i>gemeente</i>	Rotterdam		
<i>toponiem</i>	OVERSCHIE; DE TEMPEL		
<i>coördinaten</i>	88443 439277		
<i>monumentnr.</i>	9590		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37E 092	<i>complextype</i>	
		<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>plaats</i>	Schiedam		
<i>gemeente</i>	Schiedam		
<i>toponiem</i>	West-Abtspolder		
<i>coördinaten</i>	86446 439102		
<i>monumentnr.</i>	10409		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37G 040	<i>complextype</i>	
		<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i>	Vlaardingen		
<i>gemeente</i>	Vlaardingen		
<i>toponiem</i>	LYCEUMLAAN		
<i>coördinaten</i>	84172 436945		

<i>monumentnr.</i> 10410			
<i>waarde</i> Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i> 37G 041	<i>complextype</i>		<i>datering tot</i>
	<i>datering van</i>		
<i>provincie</i> Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i> Vlaardingen			
<i>gemeente</i> Vlaardingen			
<i>toponiem</i> Hogewerf			
<i>coördinaten</i> 84818 436106			
<i>monumentnr.</i> 10411			
<i>waarde</i> Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i> 37G 042	<i>complextype</i>		<i>datering tot</i>
	<i>datering van</i>		
<i>provincie</i> Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i> Vlaardingen			
<i>gemeente</i> Vlaardingen			
<i>toponiem</i> HET HOF			
<i>coördinaten</i> 83672 436323			
<i>monumentnr.</i> 10428			
<i>waarde</i> Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i> 37G 059	<i>complextype</i>		<i>datering tot</i>
	<i>datering van</i>		
<i>provincie</i> Zuid-Holland	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Neolithicum: 5300 - 2000 vC
<i>plaats</i> Vlaardingen			
<i>gemeente</i> Vlaardingen			
<i>toponiem</i> Piet Heinplaats			
<i>coördinaten</i> 84070 435950			
<i>monumentnr.</i> 16211			
<i>waarde</i> Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i> 37G 075	<i>complextype</i>		<i>datering tot</i>
	<i>datering van</i>		
<i>provincie</i> Zuid-Holland	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>plaats</i> Schiedam			
<i>gemeente</i> Schiedam			
<i>toponiem</i> Huis te Riviere			
<i>coördinaten</i> 87283 437092			

Bijlage 3b: Archeologische waarnemingen

waarnemingsnr.	11335		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84980 437960		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	15-04-1961		
waarnemingsnr.	17313		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Westabtspolder	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER	Onbekend	Onbekend
<i>coördinaten</i>	87020 439280	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	0	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>vondstdatum</i>	08-04-1987	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
waarnemingsnr.	17314		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	MOLENSINGEL		
<i>coördinaten</i>	85430 438430		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	25-06-1971		
waarnemingsnr.	17315		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84970 438260		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	21-06-1962		
waarnemingsnr.	17316		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	OUDE LAAN VAN BOLNES		
<i>coördinaten</i>	85260 438040		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	14-01-1961		
waarnemingsnr.	17329		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Vlaardingen	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Vlaardingen	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	Voormalig AMK-terrein M10410: Mr.	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	84900 436120	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		

<i>waarnemingsnr.</i>	17331		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	SPINHUISPAD		
<i>coördinaten</i>	86870 437240		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1984		
<i>waarnemingsnr.</i>	17332		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Nieuwe tijd C: 1850 - heden	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>toponiem</i>	LANGE HAVEN		
<i>coördinaten</i>	86820 436820		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	26-06-1980		
<i>waarnemingsnr.</i>	17334		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	NEDERLANDS HERVORMDE KERK	<i>type vindplaats</i>	
<i>coördinaten</i>	87020 437499	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	0	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstdatum</i>	9999	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>waarnemingsnr.</i>	17335		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	GROENEWEEGJE		
<i>coördinaten</i>	86900 437240		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1984		
<i>waarnemingsnr.</i>	17336		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	KORTE HAVEN		
<i>coördinaten</i>	86660 437020		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	18-08-1985		
<i>waarnemingsnr.</i>	21984		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	NOORDKETHELPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85460 439330		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1977		

projectnr. Archeologische Rapporten Oranjewoud

waarnemingsnr. 21986			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	KERKWEG		
<i>coördinaten</i>	85680 439280		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	24-05-1989		
waarnemingsnr. 21988			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	NOORDKETHELPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85770 439330		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1969		
waarnemingsnr. 21996			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Spaansepolder	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	SPAANSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	88200 438400		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	02-05-1958		
waarnemingsnr. 22711			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	POLDER OUD-MATHENESSE	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	87350 437130	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	10-06-1970		
waarnemingsnr. 22712			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	'S-GRAVENLANDSEPOLDER	Onbekend	Onbekend
<i>coördinaten</i>	87190 437250		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1960		
waarnemingsnr. 22713			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Ijzertijd laat: 250 - 12 vC	Ijzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84880 436780		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	30-01-1965		

waarnemingsnr.	22714		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84820 436920		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	01-1964		
waarnemingsnr.	22715		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>	BAGIJNHOF	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	87100 436900	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	0	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>vondstdatum</i>	10-1981	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
		Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
		Onbekend	Onbekend
waarnemingsnr.	22717		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	86420 439140		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	09-06-1973		
waarnemingsnr.	22725		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85420 437870		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1961		
waarnemingsnr.	22727		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84950 438080		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	21-01-1962		

waarnemingsnr.	22728		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85390 438700		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	24-02-1962		
waarnemingsnr.	22729		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HOLIERHOEKSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85200 439150		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	24-02-1962		
waarnemingsnr.	22730		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HOLIERHOEKSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84920 439130		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	19-05-1962		
waarnemingsnr.	22731		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	85340 437880		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	22-07-1961		
waarnemingsnr.	22733		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HOLIERHOEKSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84800 438800		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	15-06-1963		
waarnemingsnr.	22742		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	NOORDKETHelpOLDER		
<i>coördinaten</i>	85770 439330		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	07-1969		

waarnemingsnr.	22744		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85260 438040		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1961		
waarnemingsnr.	22745		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84960 437960		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	08-04-1961		
waarnemingsnr.	22746		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84920 437940		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	22-04-1961		
waarnemingsnr.	22748		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85040 438260		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	21-06-1962		
waarnemingsnr.	22750		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84920 438140		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1964		
waarnemingsnr.	22753		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85340 437830		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	20-07-1967		

waarnemingsnr.	22754		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	NIEUWLANDSE POLDER	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	86880 438160		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1959		
waarnemingsnr.	22755		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85140 437700		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1960		
waarnemingsnr.	22756		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	85550 439020		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1961		
waarnemingsnr.	22757		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	84970 438260	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	30-12-1961		
waarnemingsnr.	22758		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	84990 438320		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr.	22759		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	85300 438950	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	24-04-1962		

waarnemingsnr.	22760		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85390 438750		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	02-1962		
waarnemingsnr.	22761		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85340 438540		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	02-1962		
waarnemingsnr.	22762		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85390 438920		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr.	22763		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85400 438820		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr.	22764		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85330 438750		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr.	22771		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85470 439060		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	31-08-1970		

<i>waarnemingsnr.</i>	22772		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	<i>type vindplaats</i>	
<i>coördinaten</i>	84980 437960	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>OM-nr.</i>	0	Onbekend	Onbekend
<i>vondstdatum</i>	15-04-1961		
<i>waarnemingsnr.</i>	22779		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	86300 436780		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	03-1962		
<i>waarnemingsnr.</i>	23266		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd midden: 500 - 250 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>coördinaten</i>	87170 439210	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	0	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>vondstdatum</i>	1985	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
		<i>type vindplaats</i>	
		<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	23295		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	86440 439070		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1981		
<i>waarnemingsnr.</i>	23414		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	KASTEELTERREIN HUIS TE RIVIERE	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	87190 437090	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	<i>type vindplaats</i>	
<i>OM-nr.</i>	0	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstdatum</i>	1983	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
		<i>type vindplaats</i>	
		<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC

waarnemingsnr.	23552		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	DAM 8		
<i>coördinaten</i>	86830 437068		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1976		
waarnemingsnr.	23676		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	86990 436650		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1976		
waarnemingsnr.	23763		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd vroeg B: 25 - 70 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>toponiem</i>	WEST ABTSPOLDER-POLDERWEG	<i>type vindplaats</i>	
<i>coördinaten</i>	87000 439300	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Romeinse tijd vroeg B: 25 - 70 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>OM-nr.</i>	0	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstdatum</i>	1988	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
waarnemingsnr.	23764		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	86960 439330		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1988		
waarnemingsnr.	24346		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	ZOUTEVEENSE POLDER	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	84770 439160	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	19-05-1962		
waarnemingsnr.	24350		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84700 437730		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	17-07-1963		

<i>waarnemingsnr.</i>	24427		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	84675 437700		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	05-1956		
<i>waarnemingsnr.</i>	24430		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>coördinaten</i>	86920 438085	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	06-06-1959		
<i>waarnemingsnr.</i>	24431		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	86330 438970		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	15-09-1962		
<i>waarnemingsnr.</i>	24432		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	86280 438860		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	15-09-1962		
<i>waarnemingsnr.</i>	24433		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85740 439140		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	11-1964		
<i>waarnemingsnr.</i>	24434		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85720 439090		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	11-1964		

<i>waarnemingsnr.</i>	24435		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	85300 438950	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
<i>waarnemingsnr.</i>	24436		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	WOUHOEK		
<i>coördinaten</i>	85200 439150		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		
<i>waarnemingsnr.</i>	24438		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85040 438260		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	21-06-1962		
<i>waarnemingsnr.</i>	24439		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85060 437990		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	08-04-1961		
<i>waarnemingsnr.</i>	24440		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85160 438180		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	21-06-1962		
<i>waarnemingsnr.</i>	24441		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	85000 438270		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		

projectnr. Archeologische Rapporten Oranjewoud

waarnemingsnr. 24442			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85560 438250		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	30-10-1961		
waarnemingsnr. 24443			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	85390 438700		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		
waarnemingsnr. 24444			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85310 438590		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr. 24445			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	85400 438820	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr. 24446			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	85270 438460	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr. 24447			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Kethel	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	85450 438950	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		

projectnr. Archeologische Rapporten Oranjewoud

waarnemingsnr. 24448			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85420 437870		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	11-02-1961		
waarnemingsnr. 24449			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>coördinaten</i>	85420 437870	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	04-1961		
waarnemingsnr. 24450			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85450 437940		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	11-02-1961		
waarnemingsnr. 24451			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	85340 437880		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	03-09-1961		
waarnemingsnr. 24452			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	BABBERSPOLDER	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>coördinaten</i>	84950 438080	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	01-1962		
waarnemingsnr. 24455			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
<i>toponiem</i>	HARGPOLDER		
<i>coördinaten</i>	84960 437980		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		

waarnemingsnr.	24461		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87265 437990		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1959		
waarnemingsnr.	24462		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87450 437915		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1959		
waarnemingsnr.	24494		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	87075 438850		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	06-1961		
waarnemingsnr.	24495		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER		
<i>coördinaten</i>	87080 438860		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	01-1961		
waarnemingsnr.	24496		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87000 438000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1959		
waarnemingsnr.	24497		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	NIEUWLANDSE POLDER	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
<i>coördinaten</i>	87890 437980		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	13-07-1959		

waarnemingsnr.	24498		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	'S-GRAVENLANDSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	87635 437775		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1959		
waarnemingsnr.	24499		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	'S-GRAVENLANDSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	87598 437798		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	13-07-1959		
waarnemingsnr.	24500		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87555 437790		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	14-07-1959		
waarnemingsnr.	24501		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	NIEUWLANDSEPOLDER		
<i>coördinaten</i>	87450 437915		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: inspectie		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	28-09-1959		
waarnemingsnr.	24502		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	STARRENBURG	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	87900 438550	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1942		
waarnemingsnr.	24528		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	WESTABTSPOLDER/ FOKKERWEG		
<i>coördinaten</i>	86960 438540		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1966		

projectnr. Archeologische Rapporten Oranjewoud

waarnemingsnr.	24548		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Onbekend	Onbekend
<i>toponiem</i>	POLDERVAART		
<i>coördinaten</i>	85690 437920		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		
waarnemingsnr.	26016		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	VLAARDINGSE WEG		
<i>coördinaten</i>	85560 439120		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		
waarnemingsnr.	26017		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	KERKSINGEL, voormalig monument	<i>type vindplaats</i>	
<i>coördinaten</i>	88460 439300	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	0	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstdatum</i>	9999	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
waarnemingsnr.	26022		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	HUIS TE RIVIERE / MATENESSE		
<i>coördinaten</i>	87330 437000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	02-1962		
waarnemingsnr.	26023		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	KORTE DAM		
<i>coördinaten</i>	86900 437040		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	9999		
waarnemingsnr.	31052		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87330 437000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1947		

projectnr. Archeologische Rapporten Oranjewoud

waarnemingsnr.	31053		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87330 437000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1951		
waarnemingsnr.	31054		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	87330 437000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	1962		
waarnemingsnr.	33396		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	WEST ABTSPOLDER-POLDERWEG	<i>type vindplaats</i>	
<i>coördinaten</i>	87000 439330	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>OM-nr.</i>	0		
<i>vondstdatum</i>	21-04-1992		
waarnemingsnr.	33733		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	WEST ABTSPOLDER-POLDERWEG	<i>type vindplaats</i>	
<i>coördinaten</i>	87300 439300	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>OM-nr.</i>	0	<i>type vindplaats</i>	
<i>vondstdatum</i>	1995	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
		<i>type vindplaats</i>	
		<i>datering van</i>	<i>tot</i>
		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
waarnemingsnr.	55840		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	85500 437125		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	6405		
<i>vondstdatum</i>	03-05-2004		

projectnr. Archeologische Rapporten Oranjewoud

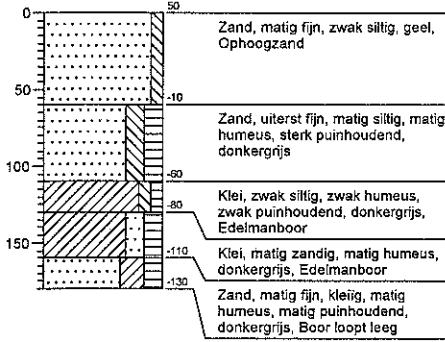
<i>waarnemingsnr.</i>	400851		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Oude Stadhuis	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	86970 437120	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: begeleiding	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>OM-nr.</i>	5586	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstdatum</i>	28-11-2003	Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>waarnemingsnr.</i>	404054		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	
<i>plaats</i>	Schiedam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Schiedam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Schiedam Boterstraat nrs.22-26	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	87139 437200		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	14643		
<i>vondstdatum</i>	15-11-2005		

Bijlage 4: Boorbeschrijvingen

Boring: 01

Datum: 07-04-2008

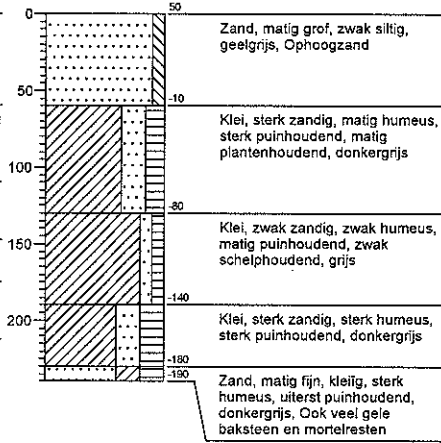
N.A.P. 0,5

Boring: 02

Datum: 07-04-2008

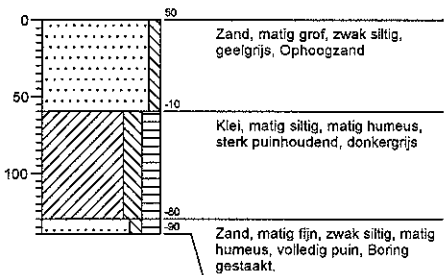
N.A.P. 0,5

Boring: 03

Datum: 07-04-2008

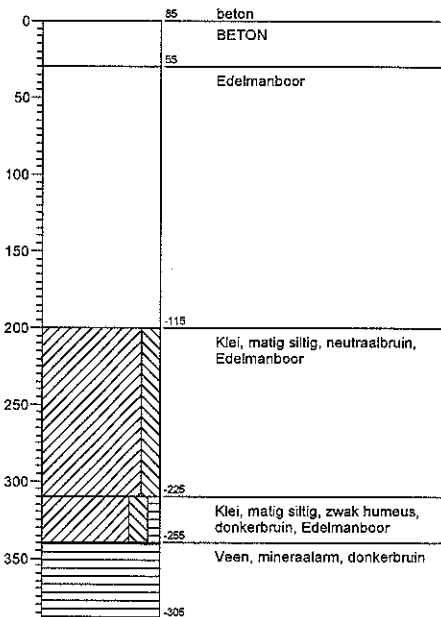
N.A.P. 0,5

Boring: 21

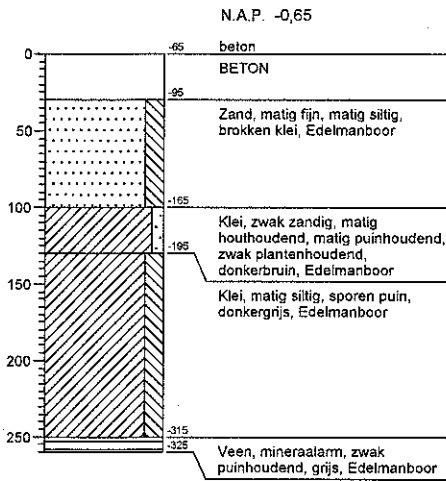
Datum: 07-04-2008

N.A.P. 0,85

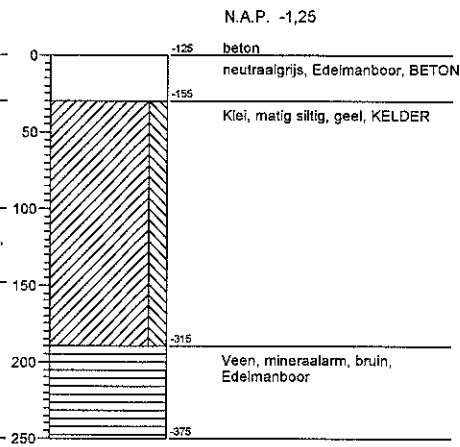
Boring: 22

Datum: 07-04-2008

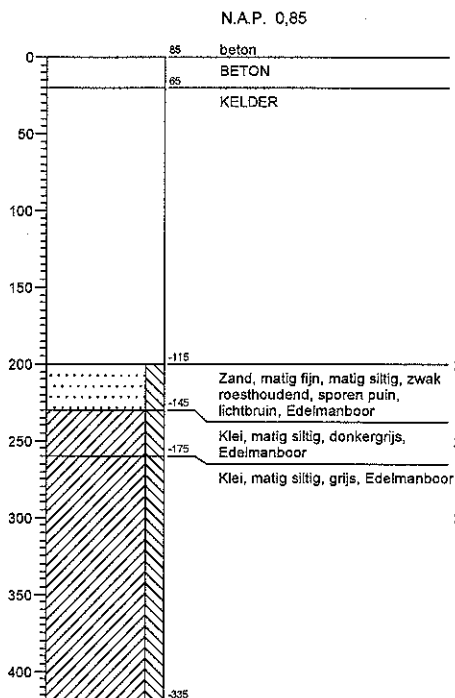
Boring: 23

Datum: 07-04-2008

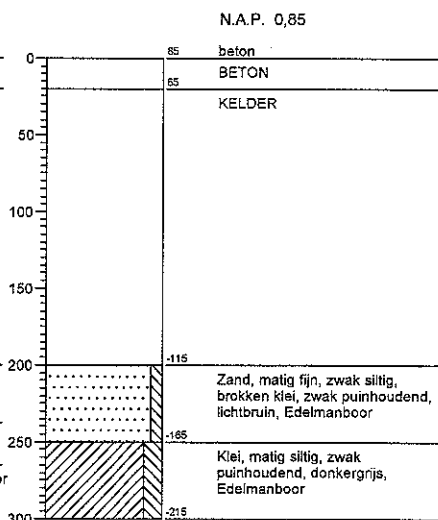
Boring: 26

Datum: 07-04-2008

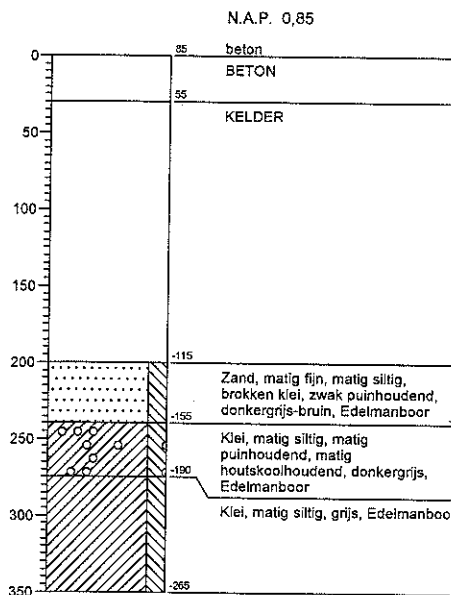
Boring: 27

Datum: 07-04-2008

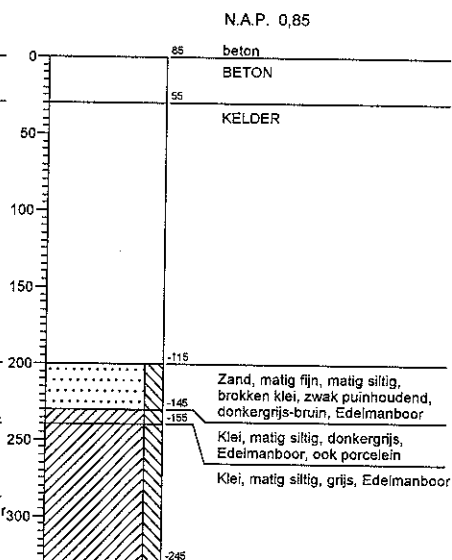
Boring: 28

Datum: 07-04-2008

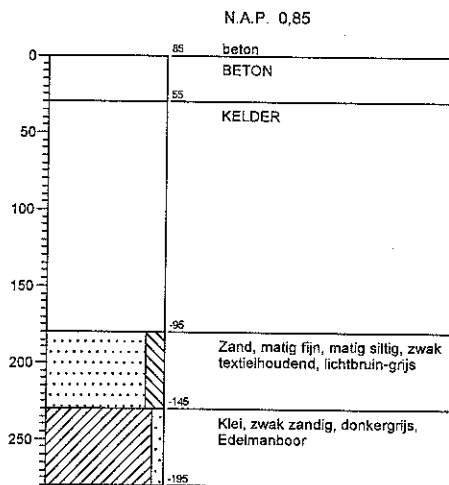
Boring: 29

Datum: 07-04-2008

Boring: 31

Datum: 07-04-2008

Bijlage 5: Kwaliteitsaspecten van het onderzoek en de toegepaste methoden en strategieën

Bijlage 5: Kwaliteitsaspecten van het onderzoek en de toegepaste methoden en strategieën

Certificatie / accreditatie

Ingenieursbureau Oranjewoud is gecertificeerd volgens **NEN-ISO 9001**. Ons bureau is lid van de Vereniging Kwaliteitsborging Bodemonderzoek (VKB).

Voor het uitvoeren van veldwerk bij bodemonderzoek is Ingenieursbureau Oranjewoud gecertificeerd conform de **BRL SIKB 2000** (Beoordelingsrichtlijn voor het SIKB-procescertificaat voor veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek). Als het veldwerk conform deze BRL is uitgevoerd, is het rapport voorzien van het volgende logo:

De naleving van de kwaliteitseisen en -procedures wordt periodiek getoetst door interne auditors en externe auditors, onder toezicht van de Raad voor Accreditatie.

De in het bodemonderzoek benodigde analyses van grond en grondwater laat Oranjewoud verrichten door een STERLAB geaccrediteerd laboratorium. Deze accreditatie garandeert dat bij de analyses consequent de juiste en vastgelegde procedures worden gehanteerd zodat de analysesresultaten een hoge betrouwbaarheid hebben.

Normen en richtlijnen

De veldwerkzaamheden worden uitgevoerd volgens de VKB-protocollen 2001 t/m 2017 en eventuele aanvullende NPR/NEN-normen. Deze protocollen en richtlijnen zijn opgenomen en uitgewerkt in het 'Handboek Veldwerk Bodem' van Oranjewoud.

Veldwerk- en analyseprogramma in het kader van door Oranjewoud verricht **verkennend bodemonderzoek** worden, *tenzij anders vermeld, gebaseerd op de NEN 5740 'Onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek'* (NNI, oktober 1999).

Veldwerk- en analyseprogramma in het kader van door Oranjewoud verricht **oriënterend bodemonderzoek** worden, *tenzij anders vermeld, gebaseerd op het 'Protocol voor Oriënterend onderzoek'* (Sdu Uitgeverij, maart 1994).

Veldwerk- en analyseprogramma in het kader van door Oranjewoud verricht **nader bodemonderzoek** worden, *tenzij anders vermeld, gebaseerd op het Protocol voor het Nader onderzoek deel 1'* (Sdu Uitgeverij, maart 1994) of op de 'Richtlijn nader onderzoek deel 1' (Sdu Uitgeverij, september 1995).

Veldwerk- en onderzoeksprogramma in het kader van door 'Oranjewoud' verricht **archeologisch onderzoek** wordt, *tenzij anders vermeld, gebaseerd op de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1* (SIKB, 1 augustus 2006). Oranjewoud is gecertificeerd door het CvAK voor het uitvoeren van alle voorkomende archeologische werkzaamheden.

Toepassing grond en asbest

Het bodemonderzoek geeft inzicht in de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem in het kader van het *gebruik en/of de bestemming* van de onderzochte locatie. Indien echter grond van de locatie wordt afgevoerd voor toepassing elders, volstaan de resultaten van het verrichte bodemonderzoek niet. Grond is in dat geval een (secundaire) bouwstof. Voor toepassing van een bouwstof dient formeel een bouwstoffenonderzoek te worden verricht conform het Bouwstoffenbesluit. In een dergelijk onderzoek wordt ingegaan op het *gebruik en/of de bestemming* van de *grond* (bouwstof).

Met nadruk wordt vermeld dat onderzoek naar de aanwezigheid van asbest in de bodem geen onderdeel uitmaakt van onderzoek dat door Oranjewoud volgens bovengenoemde normen en richtlijnen wordt uitgevoerd.

Als tijdens het veldwerk in de bodem vermoedelijk asbesthoudende materialen worden opgemerkt, dan komt dit in de profielbeschrijvingen en de conclusies naar voren. Overigens wordt opgemerkt dat in de bodem aanwezig puin zeer vaak enig asbest bevat. Specifiek onderzoek naar de aanwezigheid van asbest in de bodem dient volgens de concept NEN 5707 'Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in de bodem' (NNI, maart 2000) te worden uitgevoerd.

Betrouwbaarheid / garanties

Bodemonderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren van al dan niet verdachte bodemlagen. Hoewel Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het bodemonderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de (verontreinigings)situatie af te geven op basis van de resultaten van een bodemonderzoek.

Oranjewoud aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van bodemonderzoek. In dit kader kan ook worden opgemerkt dat de voor het historisch onderzoek geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Voor het verkrijgen van historische informatie is Oranjewoud wel afhankelijk van deze bronnen, waardoor Oranjewoud niet kan instaan voor de juistheid en volledigheid van de verzamelde historische informatie.

Kaartenbijlage

167439-RACM	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, Archeologische Monumentenkaart en Waarnemingen
167439-CHSa	Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland: Archeologie-kenmerken
167439-CHSb	Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland: Archeologie-waarden
167439-A1	Situatietekening met boringen

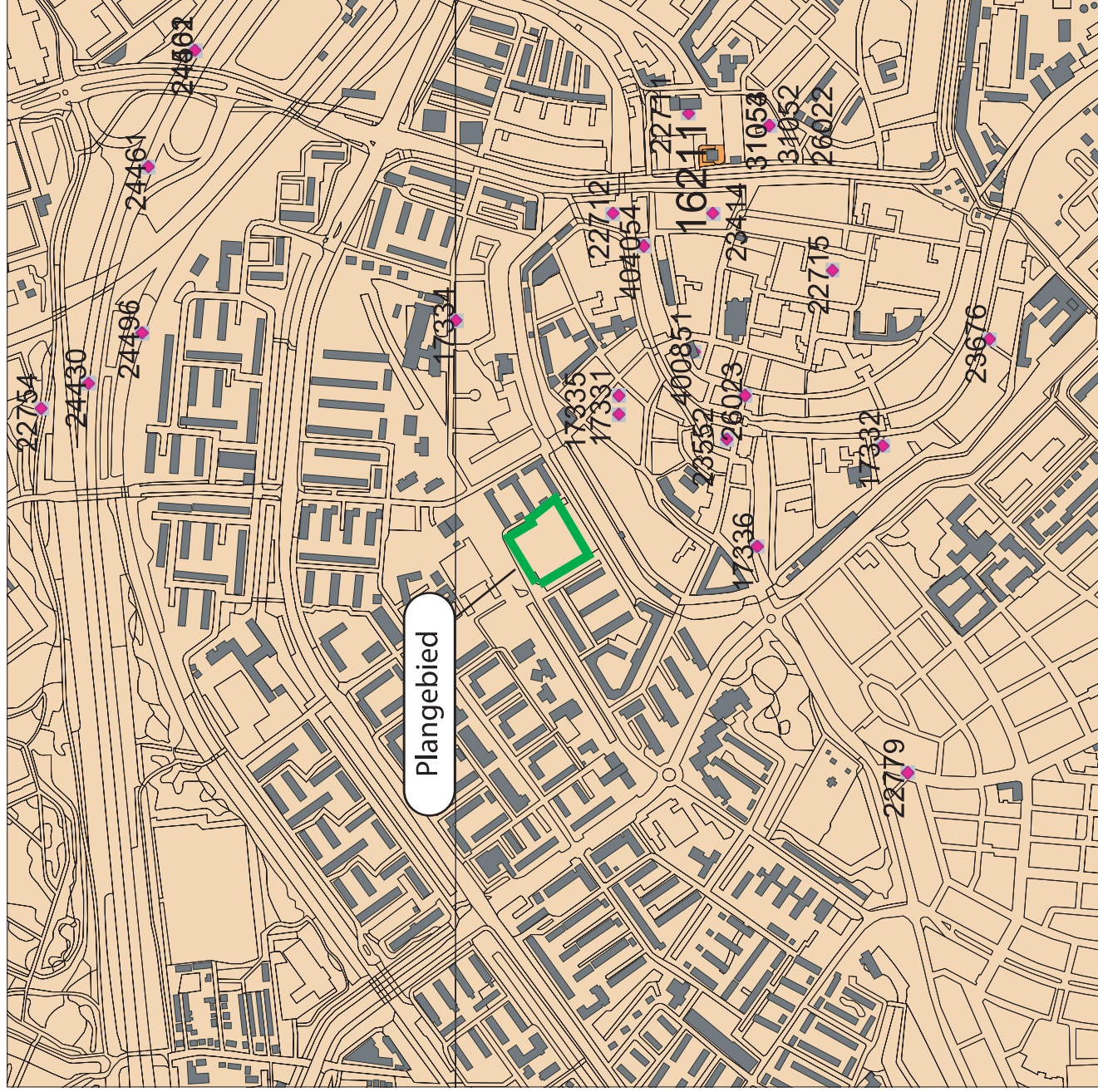
167439-RACM Burgemeester Honnerlage Gretelaan 159 te Schiedam

IKAW, AMK en Waarnemingen

87539 / 438214

mei 2008

X: 86666 / Y: 437344

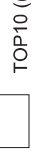
Legenda

HUIZEN

WAARNEMINGEN

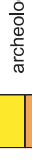

TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

archeologische betekenis

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

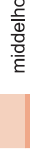
IKAW

zeer lage trefkans

lage trefkans

middelhoge trefkans

hoge trefkans

lage trefkans (water)

middelhoge trefkans (water)

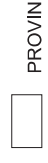
hoge trefkans (water)

water

niet gekarteerd

PROVINCIËS

Schaal 1:10000

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

ORDE
DES
LIE
N
SCHAP

85799 / 436474

provincie **HOLLAND**
ZUID

CULTUURHISTORISCHE HOOFDSTRUCTUUR

1a Archeologie, Kenmerken

Legenda

- Woonheuvel
- Stads- en dorpskern
- Limeszone / Kanaal van Corbulo

- Kanaal van Corbulo (vermeedelijk trace Romeins kanaal)
- Limeszone (voormalige grens Romeinse rijk)
- Romeins fort
- Zeeafzettingen

- Bewoning vanaf de IJzertijd of Romeinse tijd
- Bewoning vanaf de Romeinse tijd
- Bewoning vanaf de Middeleeuwen
- Het restveen, bewoning vanaf de Middeleeuwen
- In droogbakkerij, bewoning vanaf de Middeleeuwen
- Geulafzettingen / Stroomgordels

- Bewoning vanaf de Bronstijd of IJzertijd
- Neolithicum
- Neolithicum
- Bewoning vanaf de Middeleeuwen

- Duinen en strandzanden / rivierduinen

- Bewoning vanaf het Mesolithicum (doelken) of het Neolithicum (duinen)
- Bewoning vanaf het Mesolithicum (rivierduinen) of het Neolithicum (strandzanden)
- Recent

- Komafzettingen

- Bewoning vanaf de IJzertijd of Romeinse tijd
- Bewoning vanaf de Middeleeuwen

- Overige

- Water

- Niet gekarteerd

Topografie 1:50.000

(C) Provincie Zuid-Holland / Topografische Dienst Kadaster

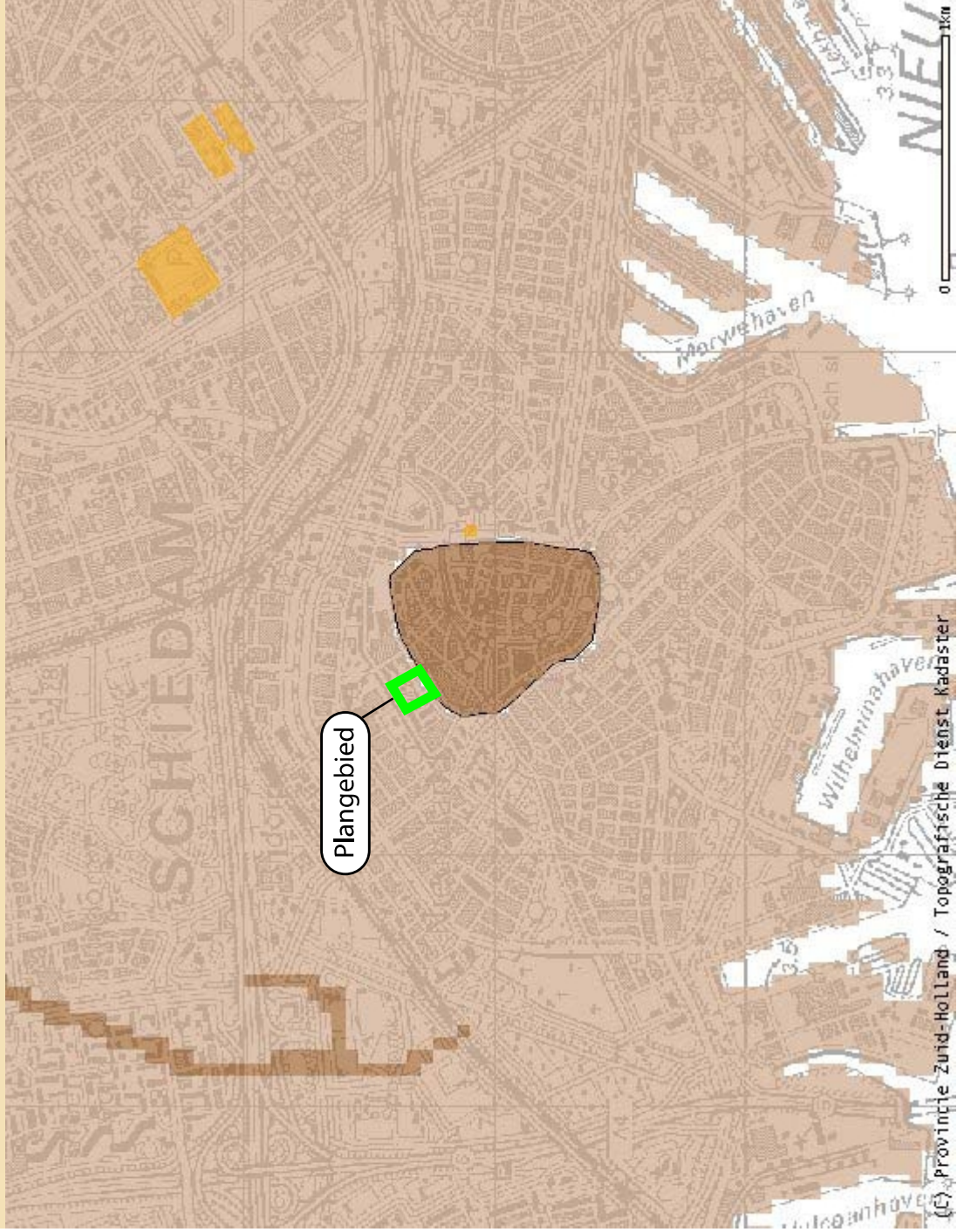
0 1km

provincie **HOLLAND**
ZUID

CULTUURHISTORISCHE HOOFDSTRUCTUUR

1b Archeologie, Waarden

Legenda

● Mounhevel, redellijk tot grote kans op archeologische sporen

■ Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

■ Terrein van zeer hoge archeologische waarde

■ Terrein van hoge archeologische waarde

Trefkans / verwachting

■ Zeer grote kans op archeologische sporen (stads- of dorpskern)

■ Zeer grote kans op archeologische sporen

■ Redelijke tot grote kans op archeologische sporen

■ Lage kans op archeologische sporen

Topografie 1:50.000

□ Boring voorgewaard
 onderzocht 132204 (ch. dec. 00)
○ Boring gestaakt

VERKLARING:

- 1 BORING MET NUMMER
- ▲ 2 PEILBUIS MET NUMMER
- ⊠ VULPUNT
- ▨ KELDERS
- ⋯ ONDERGRONDSE TANK

Aanvullende Werkzaamheden:
 • Boring 0,5 m -mv
 • Boring 2,5 m -mv
 • peilbuis (filter DEN)
 -mv: Manievel bodem exclusief
 betonvloer en kruipruimte

DO	17-12-2002	DEFINITIEF	J.D.	
NR		DATUM	VRUZZING	GET.

WOONPLUS SCHIEDAM
 TEKENAAR: G. GIELEN
 PROJECTLEIDER: M. DRIESSEN
 SCHAAL: 1:500
 FORMAAT: A3
 BLAD IN BLADEN

BOUWPROJECT UTOPIA AAN DE
 BURG. H. GRETALAAN TE SCHIEDAM
 SITUATIE TEKENING MET
 BORINGEN EN PEILBUIZEN
 TEKENINGNUMMER: 132204-S-1
 WIZIAR: D0
DEFINITIEF

